

SWEDEN FOOD ARENA®

Livsmedelskedjans regionala innovationssystem

En beskrivning av tre regioner

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
Bakgrund.....	6
Material och metod	7
Resultat	10
Livsmedelsvärdekedjan i tre regioner.....	10
Finansiellt innovationsstöd.....	10
Organisationer med innovationsstöd.....	29
Analys	41
Västra Götaland.....	41
Västerbotten och Norrbotten.....	42
Skåne.....	43
Övergripande analys samtliga regioner.....	44
Slutsatser	47
Referenser	48
Intervjupersoner.....	48
Bilagor	49
Bilaga 1. Innovationsstöd samtliga regioner.....	49
Bilaga 2. Innovationsstöd Skåne.....	50
Bilaga 3. Innovationsstöd Västra Götalandsregionen.....	51
Bilaga 4. Innovationsstöd Norr- och Västerbotten.....	53

© Sweden Food Arena 2021

Projektledare: Thomas Malmer

Text: Johanna Lund, Matilda Persson, Roger Uddstål samt Charlotte Eklund-Jonsson (projektägare), RISE

Grafisk form: Bishop Media, Ordförrådet

Besöksadress: Storgatan 19, Stockholm (Näringslivets hus)

Postadress: Box 55680, 102 15 Stockholm

070-611 21 10 • 08-762 66 60 • www.swedenfoodarena.se

Förord

Potentialen för att utveckla livsmedelskedjan med innovation är stor. Sweden Food Arena driver därför under åren 2020 – 2021 två projekt. Dels "Livsmedelskedjan som utvecklingsarena" finansierat av Vinnova, dels "Livsmedelskedjan som utvecklingsarena" finansierat av Tillväxtverket. Båda projekten kommer ge ökade insikter om hur företag i livsmedelskedjan, från primärproduktion och förädling till konsumtionsledet, kan utvecklas med innovation. Utgångspunkten är regeringens ambitioner i livsmedelsstrategin och de mål och missioner som livsmedelskedjan genom Sweden Food Arena satt upp.

I arbetet tar vi fram ett antal analyser för att bättre förstå vilka problem företagen möter i sitt innovations/utvecklingsarbete och hur dagens stöd- och rådgivningssystem ser ut. Analyserna är sedan underlag för förslag som kommer riktas till olika myndigheter och regioner. Förslagen kommer kretsa kring nya verktyg anpassade för en mångfald av företag samt hur en bättre koordinering för samhandling kan skapas mellan olika aktörer så att olika satsningar bättre bidrar till företagens innovationsförmåga.

En stor del av offentliga insatser sker på regional nivå. Denna rapport beskriver hur dagens stöd och rådgivningssystem ser ut med Norrbotten, Västerbotten, Skåne och Västra Götaland som exempel. Stöd- och rådgivningssystemen är som denna rapport visar svåröverskådliga och det är också stora skillnader mellan hur regioner arbetar med frågorna. Andelen innovationsstöd är också litet, speciellt för jordbruket.

Denna rapport har tagits fram av Johanna Lund, Matilda Persson, Roger Uddstål och Charlotte Eklund Jonsson (projektägare) vid RISE. Författarna står själva för analyser och slutsatser i rapporten.

Med förhoppning om intressant läsning!

Thomas Malmer

Projektledare
Livsmedelskedjan som utvecklingsarena

Marie Gidlund

Verksamhetsledare
Sweden Food Arena

MED FINANSIERING FRÅN

**Den svenska livsmedelskedjan år 2030
är globalt konkurrenskraftig, innovativ,
hållbar och attraktiv att verka inom.**

LIVSMEDELSSTRATEGINS VISION TILL 2030

Sammanfattning

Sweden Food Arena bedriver under 20/21 två projekt. Ambitionen är att vilja möta samhällsutmaningar på systemnivå genom att erbjuda livsmedelskedjan som en utvecklingsarena och höja företagens förmåga till innovation. I anslutning till detta arbete har det uppstått ett behov av en översikt över befintliga innovationsstödsystem i livsmedelskedjan på nationell respektive regional nivå.

RISE har i denna rapport sammanställt det svenska stödsystemet till livsmedelsvärdekedjan för regionerna Västra Götaland, Skåne, Västerbotten och Norrbotten. Systematiken i stödsystemen beskrevs i dessa regioner utifrån perspektiven finansiellt stöd och innovationsstöd som kan utnyttjas av livsmedelssektorn. Studien genomfördes som en skrivbordsundersökning kompletterad med telefonintervjuer.

I rapporten valde vi att särskilt fokusera på stöd som främjar innovation. Regionerna skiljer sig mycket när det gäller aktiviteter inom livsmedel. Region Skåne och Västra Götaland är Sveriges tunga livsmedelsregioner, både gällande antal företag och det stöd som finns att tillgå, medan livsmedelsverksamheten i Norr- och Västerbotten är ca 1/3 så stor som de övriga regionerna. Delar av det finansiella innovationsstödet är likadant uppbyggt i samtliga regioner i Sverige, även om budgeten varierar mellan olika regioner. Det gäller bl.a. Almi, Landsbygdsprogrammet och Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF).

Västra Götalandsregionen (VGR) har delat ut delar av de direkta stöden till företag till livsmedelssektorn (totala stödsumman till alla branscher 2020 var 66 MKr 2020). Förutom direkta finansiella stöd så satsar också VGR på stödorganisationer speciellt inriktade mot livsmedel, vilka också är många i regionen.

Under år 2020 satsade region Västerbotten totalt ca 9,2 Mkr på stöd till livsmedelskedjan (stöd till primärproduktionen ej inkluderad). I Norr- och Västerbotten är det endast Region Norrbotten som har ett direkt stöd till investeringar i livsmedelsförädlade företag. Innovationsstödet till primärproduktionen i Norr- och Västerbotten är mest utvecklat till primärproducenterna.

Året 2020 gick 19 % av Region Skånes företagscheckar till livsmedelsrelaterade företag av en total budget på 18,1 MKr. Flera av de innovationsstödjande organisationer som finns i Skåne är specifikt inriktade mot livsmedelssektorn och flera av aktörerna arbetar hela vägen från forskning till befintliga företag. Region Skåne förmedlar en del av sina medel via klusterorganisationerna i Skåne, klusterinitiativen är nära sammankopplade med Skånes innovationsstrategi och stärker arbetet med att utveckla näringslivet och innovationsförmåga i regionen.

Att analysera stödsystemet är väldigt komplext och det är inte alltid så lätt att jämföra regioners satsningar, men en jämförelse av stöden till livsmedelsproduktionens värdekedjor i de tre regionerna visar tydligt att stödet till innovation är starkare och mer utvecklat i Skåne och Västra Götaland, jämfört med Norr- och Västerbotten. I både Skåne och Västra Götaland är regionerna aktiva att koppla samman livsmedelsförädlade företag med forskare på regionens universitet och institut. Detta är naturligt då det regionalt finns flera institutioner som direkt kan vara till nytta för livsmedelsföretagens innovationsarbete.

Studien visade också att det för den enskilda företagaren kan vara svårt att söka de regionala stöden, då de är svåra att hitta och ansökningsförfarandet ofta är ganska komplicerat oavsett vilken av de tre regionerna eller i vilken del av värdekedjan som studeras. Många finansiella stöd och innovationsstöd är dessutom tidsbegränsade eller drivs i projektform.

För ett effektivare och mer lättnavigerat stödsystem borde man satsa på mer kontinuitet och större initiativ som spänner över regionerna.

Bakgrund

Sweden Food Arena (SFA) har tagit fram en innovations- och forskningsagenda för livsmedelssektorn 2020. SFA har en vision att skapa en hållbar matinnovation för tillväxt i Sverige och njutning i hela världen. Agendan innehåller fem missioner och 28 fokusområden samt mer än 100 underområden. I arbetet med innovations- och forskningsagendan driver SFA två stora projekt som båda har behov av en översikt över befintliga innovationsstödsystem i livsmedelskedjan (finansiellt stöd resp. innovationsstöd och hur de organiseras) på nationell respektive regional nivå. Under hösten 2020 kontaktades RISE av SFA angående möjligheten att lägga ett uppdrag på RISE att närmare belysa det svenska stödsystemet till värdekedjan livsmedel.

Material och metod

Denna studie har upprättats i samverkan mellan medarbetare på avdelningen Jordbruk och Livsmedel; Johanna Lund, Matilda Persson och Roger Uddstål. Projektägare var Charlotte Eklund Jonsson.

Fokus i projektet har varit på Västra Götalands Regionen, Region Skåne samt Region Västerbotten och Region Norrbotten. Systematiken i stödsystemen beskrevs i dessa regioner utifrån perspektiven finansiellt stöd och innovationsstöd som kan utnyttjas av livsmedelssektorn. En detaljerad beskrivning gjordes för varje stöd. Avslutningsvis analyserades innovationsstödet.

Studien har genomförts som en ren skrivbordsundersökning kompletterat med telefonintervjuer. Vi har valt att inte genomföra fysiska möten till följd av pandemin. Resultaten som presenteras i rapporten är en ögonblicksbild för årsskiftet 2020/2021 och författarna till rapporten har sammanställt den information som framkommit under arbetet och reserverar sig för att viss information kan saknas eller kan vara felaktig.

Ett centralt begrepp i denna rapport är innovation. Begreppet används idag i många sammanhang och på många olika sätt. Den vanligaste och mest grundläggande definitionen är att innovation är *något nytt eller förändrat som skapar eller omfördelar värde*. Innovation är också en icke-linjär process som äger rum hos en aktör, inte sällan som ett resultat av att en ny idé uppstår hos en företagare eller genom forskning. Idén kan exempelvis uppkomma genom samarbete med kunder, andra företag, ny insikt om marknaden eller i samarbete med forskare. Begreppet handlar om att genomföra och implementera nya idéer och forskningsresultat som är till nytta för det egna företaget, för kunder eller andra företag eller för samhället. Företagens förmåga att ta del av och utnyttja forskningsresultat och marknadsinsikter och omvandla till goda idéer är viktigt för att skapa en konkurrenskraftig livsmedelsbransch.

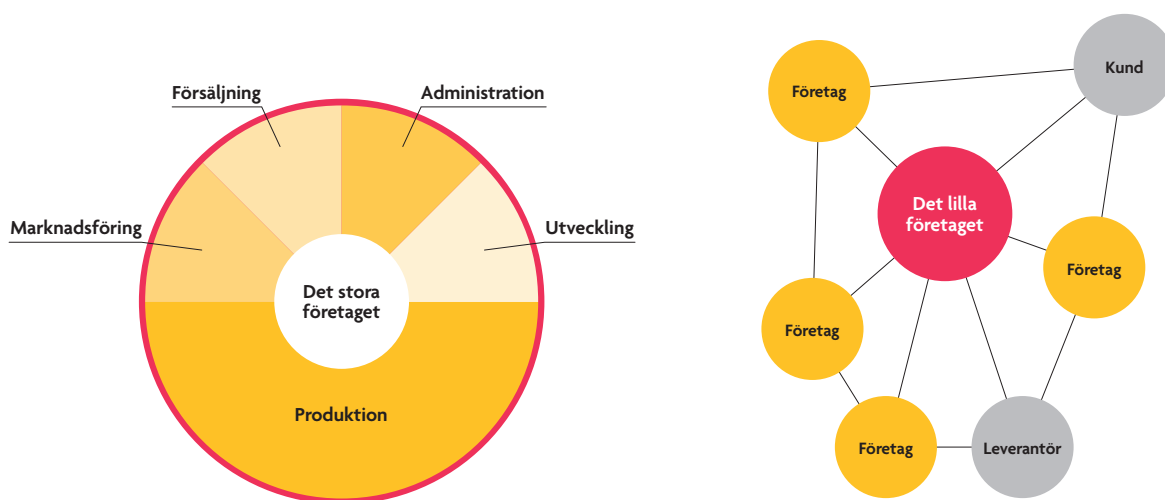
Livsmedelsbranschen i Sverige består huvudsakligen av små och medelstora företag. Därför behöver vi beskriva skillnader mellan stora och små företag och deras innovationsprocesser. Stora företag har ofta en funktionell organisation som är bemannad med experter inom sitt område. Inne i företaget är funktionerna öppna mot varandra i innovationsprocessen. Utåt är däremot företaget stängt och man delar inte med sig av den kunskap som finns internt. Företagets ägare är ofta åtskilt från ledningen. Beslut om satsning på innovation ska ofta tas av styrelsen och kostnader ska planeras i budgeten. Detta gör att innovationsarbetet behöver långsiktig planering men också att det ingår i en stabil och långsiktig strategi. I det stora företaget finns ofta en god insikt i, och möjlighet, att påverka marknaden.

I det lilla företaget är företagets ägare och VD ofta samma person. Ett framgångsrikt företag har ett stort kontaktnät med andra företag, kunder och leverantörer. En öppen attityd till omvärlden ger ofta fördelar när information ska hämtas in. Det lilla företaget är snabbfotat och tiden mellan tanke och handling är kort. I företaget finns ofta en kreativ miljö, men kanske inte alltid en djupare

kunskap. Denna behöver köpas in. Det lilla företaget kan ha svårt att generera de vinster som behövs för att driva innovation. Dessutom saknas ofta personal som kan arbeta med innovation. Planeringen i det lilla företaget är ofta framväxande.

Sett till innovationsprocesser, är kanske det lilla företaget lämpligast att driva tidiga innovationsprocesser, medan det stora företaget är bättre på att driva kommersialisering av innovationer, Figur 1. I praktiken ser vi också hur stora företag gärna förvärvar små innovativa företag, för att snabbt nå ut på nya marknader.

FIGUR 1 Det stora och det lilla företaget

I rapporten har vi valt att särskilt fokusera på stöd som befrämjar innovation. Vi har inte studerat andra stödformer som t.ex. stöd till byggnader och utrustning. Dessa stöd kan vara innovationsdrivande men är ofta stöd till en pågående produktionsverksamhet.

Innovationsrådgivning handlar om att förmedla ny kunskap som kan ge konkurrensfördelar. Tillämpning av ny kunskap medför alltid en ökad risk för det enskilda företaget. Därför behövs samhällets stöd till kunskapsspridning och innovationsprocesser som involverar flera parter utanför företaget, exempelvis akademi, innovationsrådgivning och konsultorganisationer etc.

Gränsdragningen mellan vad som är innovationsstöd och stöd till pågående produktion är svår att dra och måste kanske definieras i det enskilda företaget. Vi har i denna rapport främst fokuserat på stöd som vi definierar som innovationsdrivande.

Den exakta definitionen av innovationsbegreppet kommer från den så kallade Oslo-manualen 1997, den viktigaste internationella riktlinjen för att samla och använda data för innovationsaktiviteter inom industrin: *”An ’innovation’ is the implementation of a new or significantly improved product (goods or service), or process, a new marketing method, or a new organisational method in business, practices, workplace organisation or external relations.”*

Resultat

Livsmedelsvärdekedjan i tre regioner

I rapporten har vi studerat livsmedelsvärdekedjorna i regionerna Skåne, Västra Götaland samt Norr- och Västerbotten. Regionerna skiljer sig mycket när det gäller aktiviteter inom livsmedel. Vi har därför sökt att hitta nyckeltal som gör det möjligt att jämföra regionerna från SCB och Jordbruksverket. Region Skåne och Västra Götaland är Sveriges tunga livsmedelsregioner. Skåne har den högsta andelen sysselsatta både inom jordbruksproduktion och livsmedelsförädling. Räknat till antalet företag är Västra Götaland störst både inom jordbruk och livsmedelsförädling. Livsmedelsverksamheten i Norr- och Västerbotten är ca 1/3 så stor som de övriga regionerna.

Finansiellt innovationsstöd

Beskrivning av några finansieringsmöjligheter som finns regionalt i hela Sverige

ALMI

Almi är en nationell organisation som ägs av staten och består av 16 regionala dotterbolag. Almi erbjuder företag innovationsstöd och finansiellt stöd. Dels har Almi ett så kallat verifieringsmedel på 50 000 kr till företag med en innovativ affärsidé. Pengarna kan användas till att verifiera marknaden, kundbehov, teknik och design, IPR, hållbarhet, juridiska frågor mm. Almi erbjuder också olika form av lån till företag, dessa har vi valt att inte se som stöd och kommer inte behandla vidare i rapporten. Almi har också en organisation som heter Almi Invest med fokus på riskkapitalinvesteringar i innovativa bolag. Eftersom det inte räknas som stöd faller det utanför rapporten.

LANDSBYGDSPROGRAMMET

Landsbygdsprogrammet är en del av EU:s strategi för en smart och hållbar tillväxt. Landsbygdsprogrammet finns för att utveckla landsbygden i Sverige. I programmet finns mål som styr utvecklingen. För att nå målen finns det olika stöd och ersättningar för miljö, hållbarhet och innovation. Landsbygdsprogrammet finansieras av Sverige och den europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Det finns 37 miljarder kronor i landsbygdsprogrammet under perioden 2014–2020. Cirka 62 procent av budgeten går till området miljö och klimat.

Det är Jordbruksverket, länsstyrelserna, Skogsstyrelsen, Tillväxtverket och Sametinget som ansvarar för ersättningarna och stöden inom landsbygdsprogrammet. Den 22 december 2020 fattade regeringen beslut om landsbygdsprogrammets innehåll och budget för åren 2021 och 2022. Totalt kommer ca 10,5 miljarder kronor att fördelas till olika stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet under förlängningsåren.

Huvuddelen av landsbygdsprogrammets medel går till jordbruket i form av jordbruksstöd och investeringsstöd i lantbruket. EIP-Agri (European Innovation Program), är ett stödprogram som finns till för att möjliggöra innovationsprojekt i primärproduktionen. Stödet kan utgå till grupp-bildning och/eller till att genomföra innovationsprojekt. Under 2014–20 investerades 440 Mkr i innovationsprojekt inom EIP-Agri, och i Jordbruksverkets förslag till budget för år 2021 föreslås innovationsstöd till EIP-Agri på 56 Mkr. EIP-Agri är ett stöd som inte kräver medfinansiering från företag. Dessutom prioriteras projekt som bedöms få en bredare nytta för näringen. Det innebär att akademiska parter i projekten får en stark ställning. Andra innovationsfrämjande åtgärder är insatser för kompetensutveckling och innovationsstöd. Dessutom utgår stöd till vidareförädling av livsmedel och till investeringar för att skapa nya jobb på landsbygden. Båda dessa stöd kan gynna innovation i livsmedelskedjan.

I Tabell 1 presenteras fördelningen av medel i landsbygdsprogrammet 2014–2020 för de tre studerade regionerna. I tabellen visas inte EIP-Agri-projekten då tilldelningen av medel inte är regionalt spårbar. Samarbetsprojekt som omfattar hela livsmedelsvärdekedjan kan vara krångliga och svåra att stödja, eftersom primärproducenten lyder under jordbruksverkets regelverk för stöd.

TABELL 1 Fördelning av medel i landsbygdsprogrammet 2014–2020 för de tre regionerna (ref. regionala handlingsplaner landsbygdsprogrammet) exklusive EIP-Agri.

Stöd	Västerbotten och Norrbotten	Västra Götaland	Skåne
	Budget 2014–2020, kr		
Stöd till rådgivningstjänster	23 786 929	23 499 059	45 691 675
Stöd till kompetensutveckling	5 908 911	10 864 855	17 227 164
Investeringsstöd inom jordbruk, trädgård och rennäring	201 372 699	327 614 230	277 135 499
Förädlingsstöd	12 771 072	15 243 041	13 486 609
Startstöd	4 500 000	20 350 000	19 750 000
Stöd till utveckling inom jordbruk, livsmedel och skog samt pilotprojekt	10 088 458	997 951	11 193 665
Stöd till samarbete mellan aktörer inom jordbruk samt livsmedelskedjan	4 080 092	1 512 104	12 246 592
Övrigt landsbygdsstöd	517 833 177	509 726 268	521 750 054
Totalt	780 341 338	909 807 508	948 666 711

EUROPEISKA REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN (ERUF)

I Sverige finns åtta regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Dessa förvaltas av Tillväxtverket och finansieras av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF). ERUF har som mål att stärka ekonomisk och social sammanhållning i den Europeiska unionen genom att korrigera bristande balans mellan dess regioner. Fonden finansierar bl.a. insatser inom infrastruktur, sysselsättning, lokal och regional utveckling.

EU:s program för territoriellt samarbete (Interreg) är det instrument inom sammanhållningspolitiken som utformats för att lösa problem som överskrider administrativa gränser och kräver en gemensam lösning. Programmen finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Sverige deltar i 14 av dessa strukturfondsprogram. De 14 Interreg-programmen är:

- Sju gränsregionala program: Öresund-Kattegat-Skagerrak, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica, Nord, Kolarctic, Central Baltic Programme och South Baltic Programme.
- Tre transnationella program: Northern Periphery and Arctic Programme, Baltic Sea Region Programme och The North Sea Region Programme.
- Fyra interregionala program: ESPON, Interact, Interreg Europe och URBACT III.

Totalt har programmen haft en budget på cirka 19 miljarder kronor, för programperioden 2014–2020, varav ERUF står för drygt 12 miljarder. Inriktningen för Interreg-programmen är att lära till-sammans, hitta gemensamma lösningar på problem och överbygga gränshinder i syfte att skapa hållbar tillväxt och utveckling. EU:s regioner har liknande utmaningar och möjligheter som inte begränsas av landgränser. Fokus för programperioden 2014–2020 har varit forskning och innovation, hållbara transporter, gränsöverskridande arbetsmarknader samt miljövänliga energikällor. Alla typer av organisationer kan söka stöd, offentliga såväl som privata. Enskilda näringsidkare och privatpersoner kan däremot inte söka stöd.

ERUF bygger på att det finns regional motfinansiering, den kan vara både offentlig och privat. Programmet i Västsverige finansierar max 40 procent av kostnaderna i projekten. Inom de regionala strukturfondsprogrammen för Övre Norrland och Skåne-Blekinge kan EU:s andel av del-finansieringen vara maximalt 50 procent. Detta kan ta en stor del av den regionala utvecklingsbudgeten, speciellt i norra Sverige, vilket kan innebära att tillgängliga medel för andra satsningar minskar. Varje region bestämmer själv vilka branscher och satsningar de vill prioritera. Vissa regioner har en begränsad regional utvecklingsbudget och kan även ha begränsat med 1:1 medel (nationella skattemedel) för att växla upp EU-medel. Enligt riktlinjerna för ERUF får inte företag med SNI-kod för lantbruk stödjas av EURF-medel, därför finns ej ERUF-stöden med på matriserna för stöd till primärproduktionen i regionerna. I den sammanställning som gjorts över fördelningen av ERUF-medel i de tre regionerna kunde konstateras att VGR och Skåne hade betydligt mindre budget i ERUF-programmen jämfört med Övre Norrland 2014–2020, Tabell 2.

TABELL 2 Fördelning av ERUF-medel i de tre regionerna. Totalt, *alla* branscher. (Tillväxtverket, 2021)

Satsningar	Övre Norrland (Västerbotten och Norrbottnen)	Västsverige (Västra Götaland och Halland)	Skåne och Blekinge
	Budget 2014–2020, miljoner euro		
Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	47	22	20
Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik	13		5
Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft	85	23	24
Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer	11	8	9
Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastuktur	46		
ERUF programmen, total budget (exkl. budget tekniskt stöd)	202	53	58

Fokus ERUF 2021–2027

För att nå utvecklingskraft i hela landet anser Tillväxtverket att kommande regionalfondsprogram (ERUF) 2021–2027 bör främja kunskap, kompetens, innovation, företagande och infrastruktur (Tillväxtverket, 2021). Tillväxtverket anser vidare att ERUF bör fokusera på följande fyra särskilda mål:

- förbättra forsknings- och innovationskapacitet och användning av avancerad teknik,
- säkra nyttan av digitaliseringen för invånare, företag och myndigheter,
- förbättra de små och medelstora företagens tillväxt och konkurrenskraft,
- utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap

Regionala prioriteringar

Smart specialisering är ett begrepp som introducerades av EU-kommissionen. Det kan beskrivas som ett arbetssätt för att kraftsamla för innovation och tillväxt inom de områden där det finns störst potential. Ett område kan se ut på många olika sätt, till exempel en viss teknologi eller en del av en sektor, eller att lösa en samhällsutmaning.

Nationella och regionala myndigheter i Europa har utformat smarta specialiseringsstrategier så att europeiska struktur- och investeringsfonder kan användas effektivare med synergieffekter mellan olika program på EU-nivå, nationell och regional nivå, samt så att offentliga och privata investeringar kan utökas.

I Västerbotten och Norrbotten nämns inte livsmedel i smart specialisering. Däremot nämns life science samt hälsa och sjukvård. Här finns kanske en koppling till hälsosam mat. I Norrbotten lyfter man fram naturbaserad ekonomi och besöksnäringen. Här ryms även satsningar på måltidsupplevelser.

TABELL 3 Smarta specialiseringsstrategier i regionerna.

Västerbotten	Norrbotten	Västra Götaland	Skåne
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitala tjänster ▪ Hälsa och sjukvård ▪ Life Science ▪ Testverksamhet ▪ Hållbar energi och miljöteknik ▪ Upplevelsenärings 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naturbaserad ekonomi ▪ Besöksnäring ▪ KKN ▪ Rymden ▪ Arktiska tester ▪ Energiteknik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Life science ▪ Hållbara transporter ▪ Grön kemi ▪ Textil ▪ Marin miljö och maritima näringar ▪ Material 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tech ▪ Life Science och hälsa ▪ Livsmedel ▪ Avancerade material och tillverkningsindustri ▪ Smarta hållbara städer ▪ ESS, MAX IV och innovationssystemet Science Village

I Västra Götalandsregionen har man inom smart specialisering pekat ut fyra områden: ”Styrkeområden”, ”Utvecklingsområden” (se ingående sektorer i dessa två områden i tabellen ovan), ”Förutsättningar för kunskapsbaserad utveckling” samt det fjärde tematiska området ”Förutsättningar för en attraktiv och hållbar region” där Livsmedel och Gröna Näringar samt Besöksnäring ingår.

De sex smarta specialiseringsstrategierna för Region Skåne är Avancerade material och tillverkningsindustri, ESS, MAX IV och innovationssystemet Science Village, Livsmedel, Life science och hälsa, Smarta hållbara städer och Tech. (FIRS, 2020)

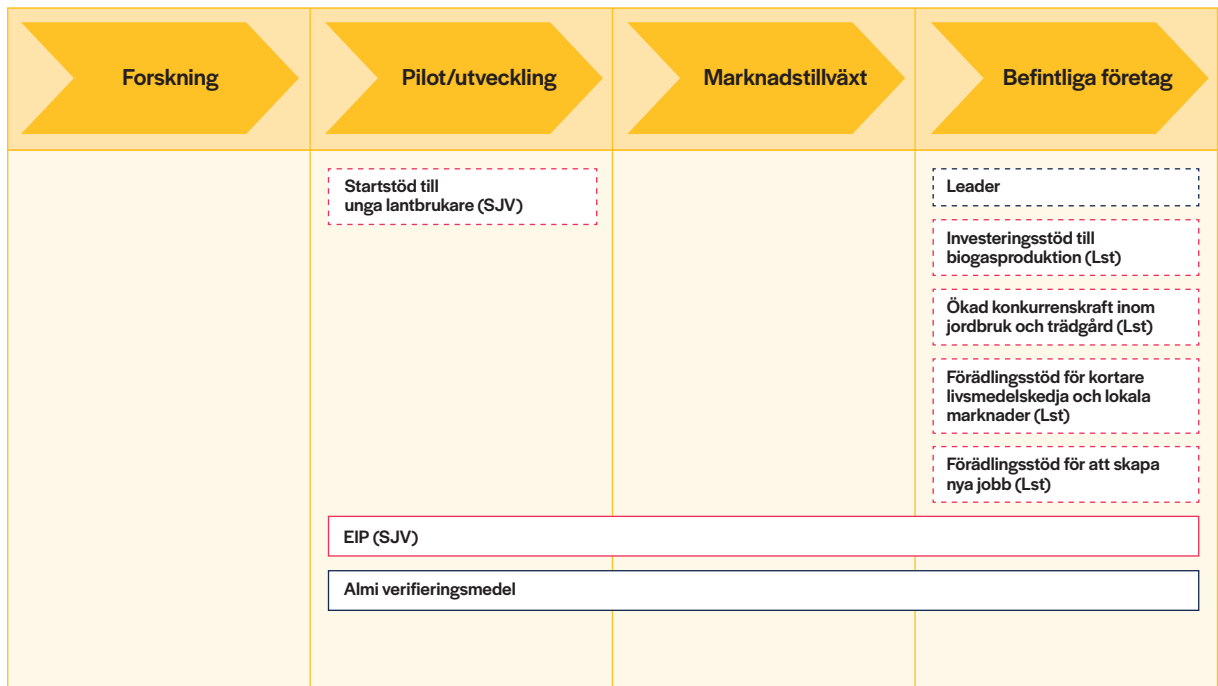
Västra Götaland

Västra Götalandsregionen fick år 2020 66 miljoner kr att dela ut till företagen i form av statliga stöd. Enligt Västra Götalandsregionens egen sammanställning för 2020 över stöd till enskilda företag så beviljades företag inom livsmedelsbranschen 14 konsult- och investeringscheckar, ca 1,1 Mkr totalt, samt drygt 1 Mkr totalt fördelat på åtta stöd i form av affärsutveckling-, digitaliserings- eller internationaliseringscheckar samt FoU-kort. Förutom direkta finansiella stöd till enskilda företag så får man väga in hur mycket regionen också satsar på stödorganisationer speciellt inriktade mot livsmedel, vilka också är många i regionen. Detta redovisas närmare längre ner i rapporten under innovationsstöd.

FIGUR 2

Finansiellt stöd – Primärproduktion

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN (VGR)

■ Livsmedelsspecifikt stöd

■ Icke branschspecifikt stöd

----- Inte innovationsstöd

Lst = Länsstyrelsen

SJV = Jordbruksverket

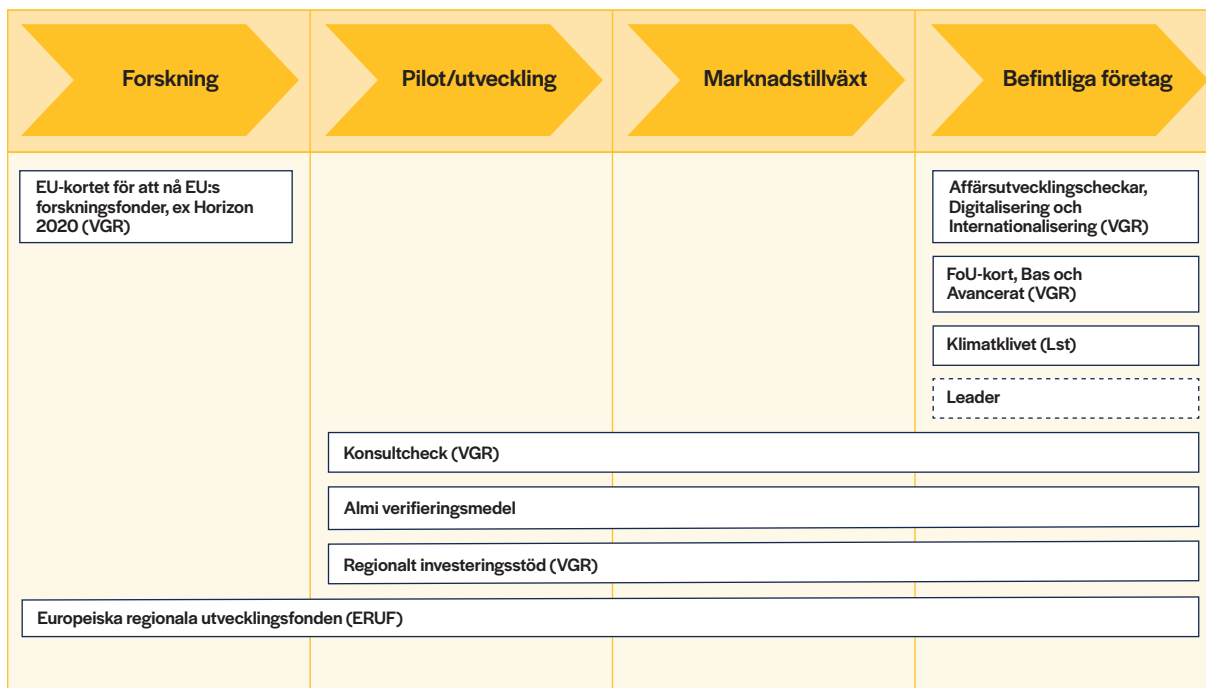
Direkta stöd till företag inom primärproduktionen kan sökas via stödet EIP Agri, dock inga övriga stöd har fokus på innovation i dessa företag. Bland de generella stöden är det endast Almis verifieringscheckar som är bransch-oberoende som är applicerbara för dessa företagare. Övriga stöd till jordbrukare faller inte inom ramen för innovation. Regionen kan inte rikta direkta stöd till enskilda jordbruksföretag då de faller inom landsbygdsprogrammet istället. Däremot kan företagen få indirekt stöd via projekt som är till nytta för flera företag.

När det gäller direkta stöd till förädlade företag i regionen kan vi se att Västra Götalandsregionen har ett antal stöd. Förutom regionala investeringsstöd, affärsutvecklingscheckar och konsultcheckar som erbjuds av vissa eller alla regioner i landet, så har Västra Götalandsregionen också egna former av stöd i form av FoU-kort och EU-kort. FoU-korten finns som bas och avancerat, och är till för att öka tillgången till forskning in i företagen. FoU-kort Bas ger stöd upp till 50 000 kr och Avancerat ger stöd upp till 700 000 kr, båda med krav på 50% motfinansiering (tid och/eller pengar). EU-kortet ska underlätta för företag att delta i program inom H2020. Inget av stöden är specifikt riktade till livsmedelsföretagens behov.

FIGUR 3

Finansiellt stöd – Förädling

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN (VGR)

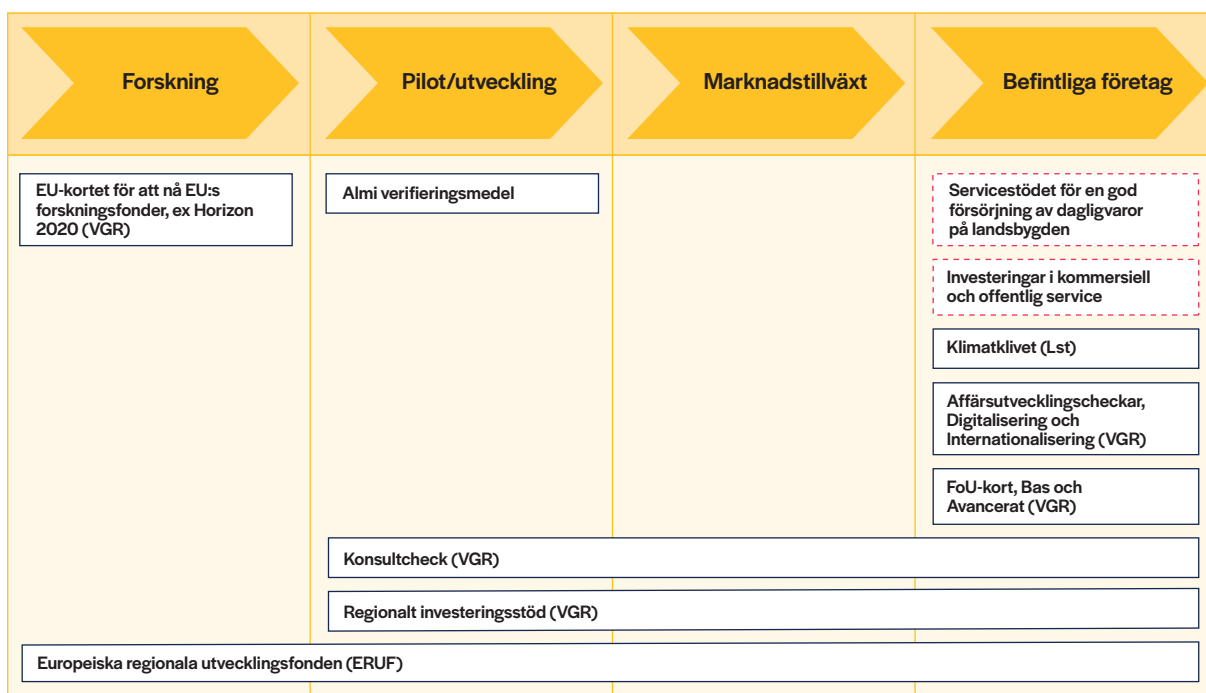
■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd
 Lst = Länsstyrelsen
 SJV = Jordbruksverket

Stöd till handel skiljer sig inte mycket åt från förädling, med tillägg för Servicestödet för en god försörjning av dagligvaror på landsbygden. I en intervju med regionen uttrycker man dock att det hittills inte har funnits särskilt stort behov från handelns sida för stöd eller projekt. Det är först nu handlarna öppnar upp för samarbeten, men handeln drivs fortfarande av ett fåtal dominanta aktörer med mycket pengar och kraft.

FIGUR 4

Finansiellt stöd – Handel

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN (VGR)

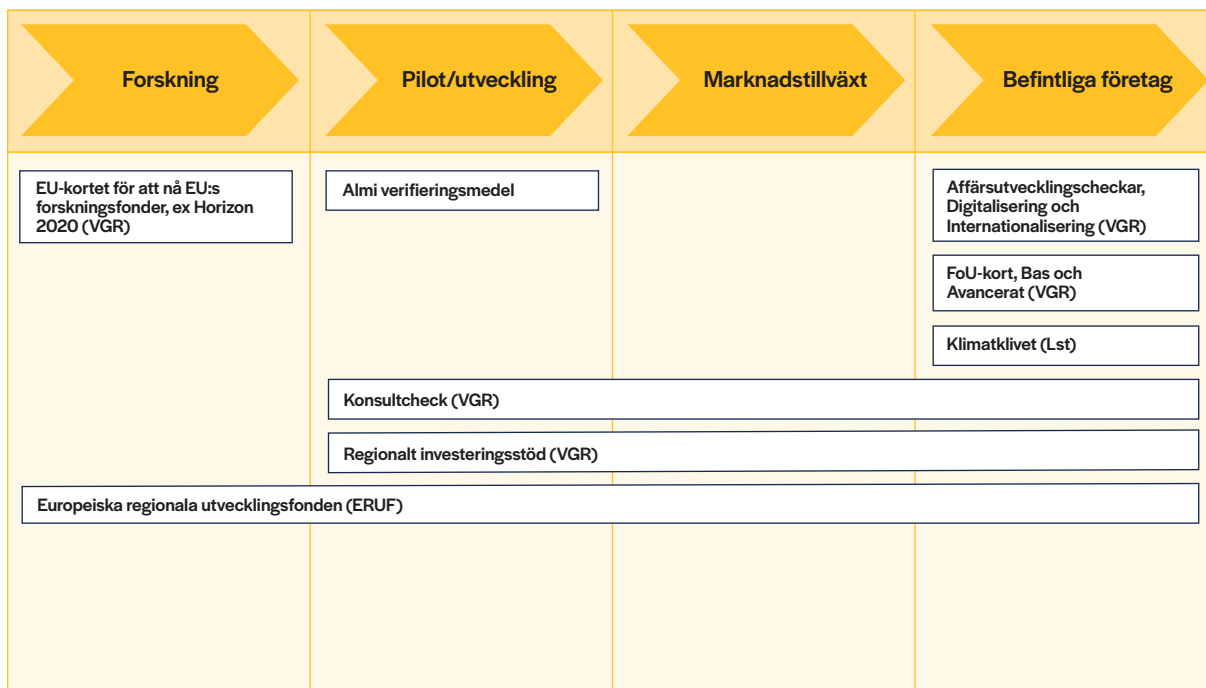

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd
 Lst = Länsstyrelsen
 SJV = Jordbruksverket

FIGUR 5

Finansiellt stöd – Restaurang/Storkök

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN (VGR)

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd
 Lst = Länsstyrelsen
 SJV = Jordbruksverket

Restaurang och storkök har inga specifika stöd för sin del i kedjan.

Västerbotten och Norrbotten

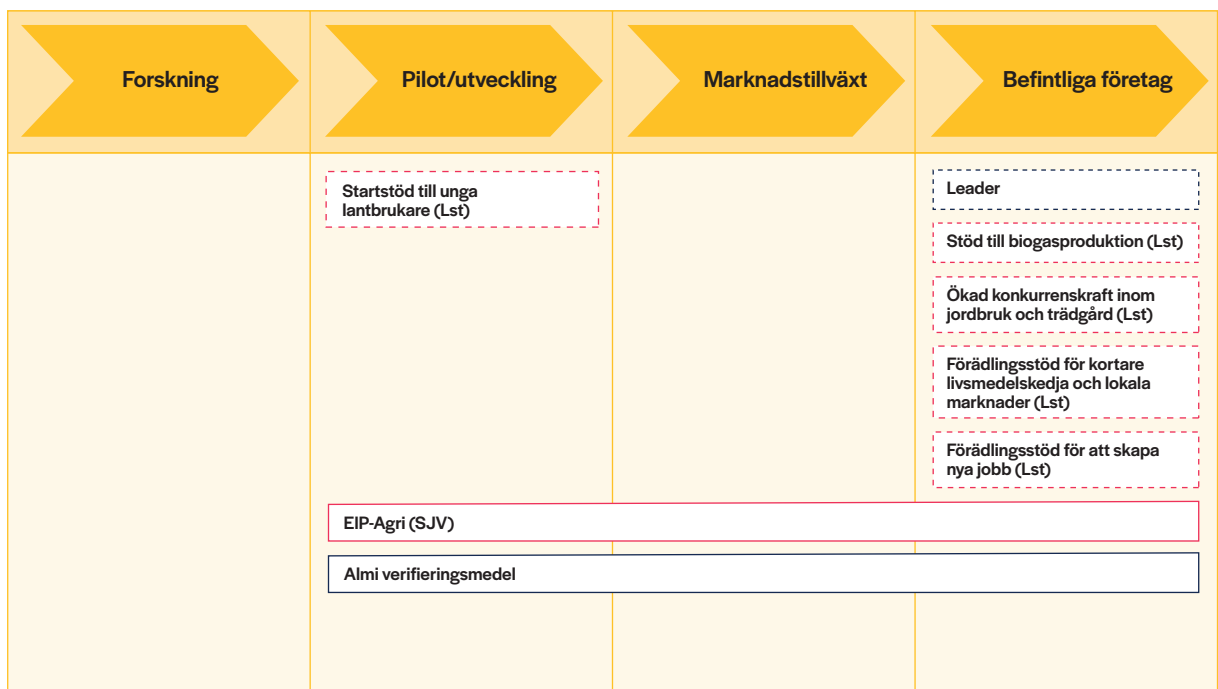
I denna studie har vi valt att slå samman de båda länen och regionerna Västerbotten och Norrbotten. Detta stämmer överens med den studie som gjordes av RISE år 2014, som underlag för SAMLA-projektet. Under år 2020 satsade region Västerbotten totalt ca 9,2 Mkr på stöd till livsmedelskedjan. Här ingår inte stöd till primärproduktionen. I skrivandets stund har vi inte fått in några siffror på Region Norrbotten.

Stödet till primärproduktionen i Norr- och Västerbotten består i huvudsak av olika typer av investeringsstöd och jordbruksstöd. Dessa stöd är inte avsedda för innovationsverksamhet. EIP-Agri är det stöd som direkt är ämnat att stimulera innovation. Antal EIP-Agri stöd i Norrbotten och Västerbotten är få. Orsaken kan vara att ansökningsprocessen är komplicerad och begränsad tillgång till stödjande organisationer som kopplar ihop behovsägare med forskare för att främja innovation.

FIGUR 6

Finansiellt stöd – Primärproduktion

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

■ Livsmedelsspecifikt stöd

■ Icke branschspecifikt stöd

----- Inte innovationsstöd

Lst = Länsstyrelsen

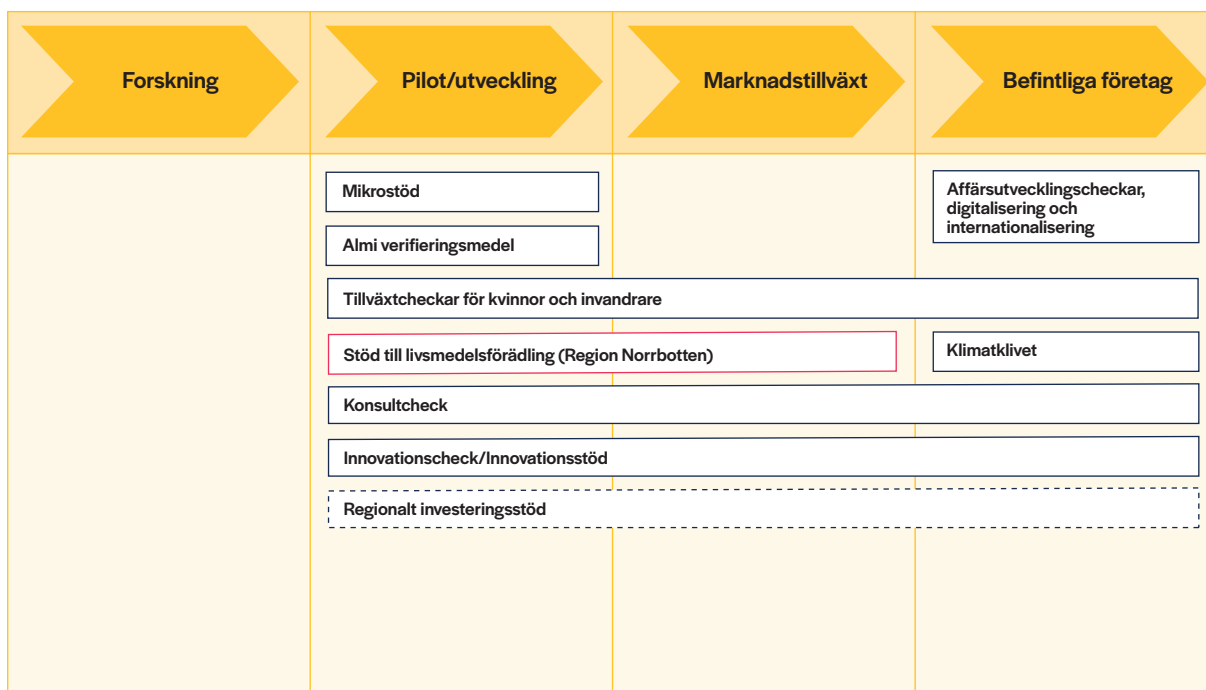
SJV = Jordbruksverket

För livsmedelsförädlade företag finns relativt goda möjligheter till innovationsstöd. Samtliga stöd, utom ett, är generella för alla branscher. Region Norrbotten har infört ett speciellt stöd för företag som förädlar livsmedel. Man motiverar detta med att stödet är befogat med anledning av den regionala livsmedelsstrategin.

FIGUR 7

Finansiellt stöd – Förädling

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd

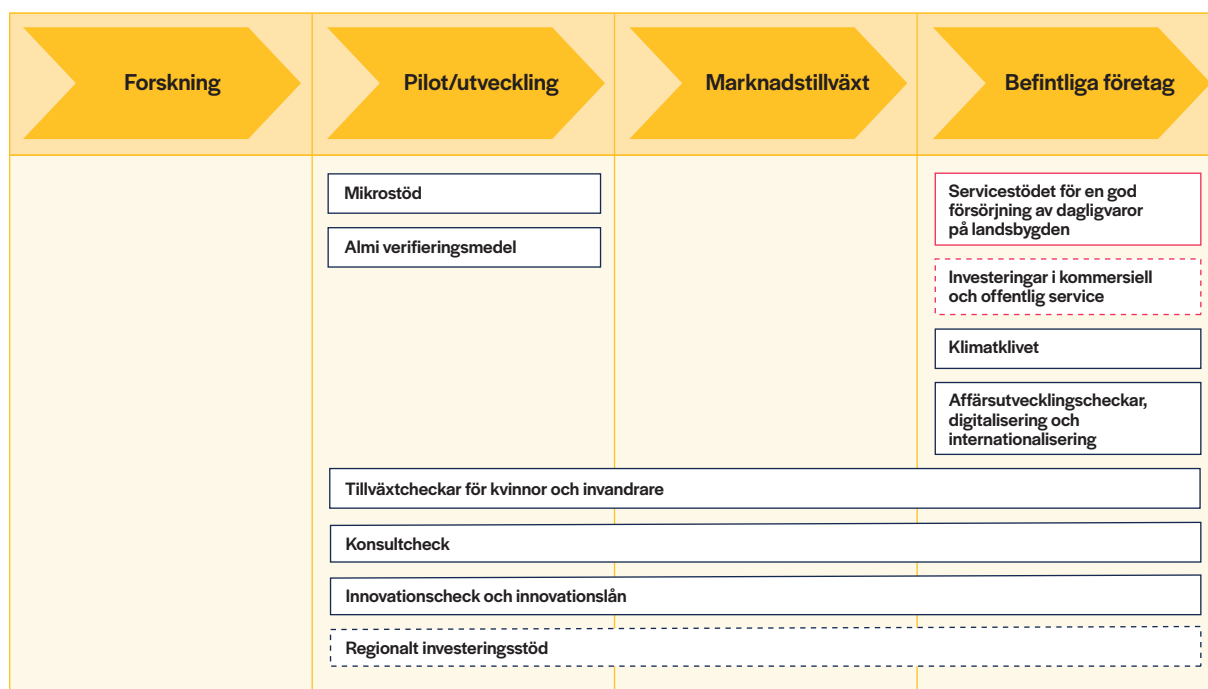
Handeln har möjlighet att söka stöd till innovation. De butiker som tillhör de stora detaljhandelskedjorna har ofta egen kunskap och stöd inom sina grossistföretag. Handeln har också ofta en egen god lönsamhet som ger möjlighet att finansiera innovationssatsningar.

En viktig innovativ handelstrend i Norr- och Västerbotten liksom i hela landet, är en ökad direkt-handel, webbhandel och REKO-ringar. Detta är viktiga marknadsinnovationer som inte kräver stora investeringar.

FIGUR 8

Finansiellt stöd – Handel

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

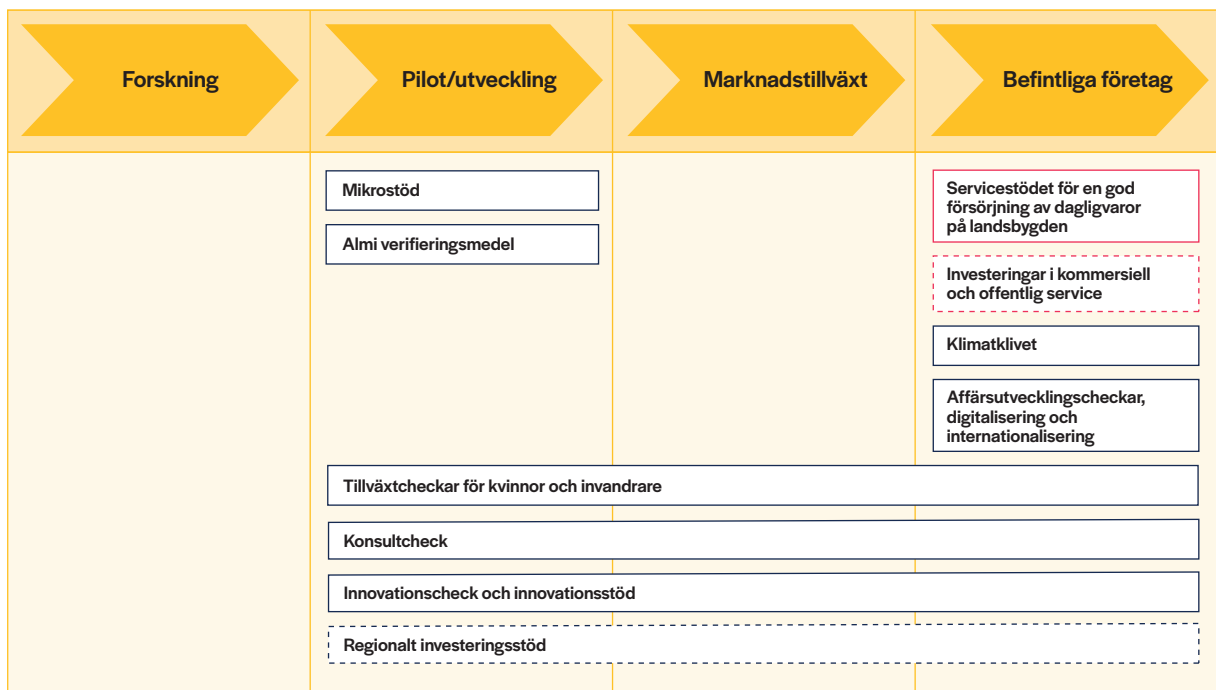
■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd

Restauranger och storkök har möjlighet till innovationsstöd. Dock är denna del av värdekedjan till stora delar produktion av tjänster. De senaste åren har vi sett allt fler livsmedelsföretag som investerar i gårdsbutiker med kaféer och gårdsbutiker.

FIGUR 9

Finansiellt stöd – Restaurang/Storkök

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd - - - - - Inte innovationsstöd

Skåne

Liksom i övriga regioner finns det stöd från Jordbruksverket, Länsstyrelsen, Leader och Almi, Figur 10. Livsmedel är en relativt liten del av Almis arbete i Skåne, men Almi har en hel del food-tech-företag inom innovationsområdet och många restauranger som de ger stöd till. Under 2020 beviljade Almi Skåne 4,2 mkr till drygt 100 projekt/företag i verifieringsmedel. De stöd som kommer från Region Skåne inkluderar Region Skånes miljövårdsfond, utvecklingsmedel för biogas och affärsutvecklingscheckar för digitalisering och internationalisering. Under 2020 har ordinarie affärsutvecklingscheckar med inriktning digitalisering och internationalisering pausats till förmån för omställningscheckar. Det rör företag som har drabbats hårt av Coronapandemin.

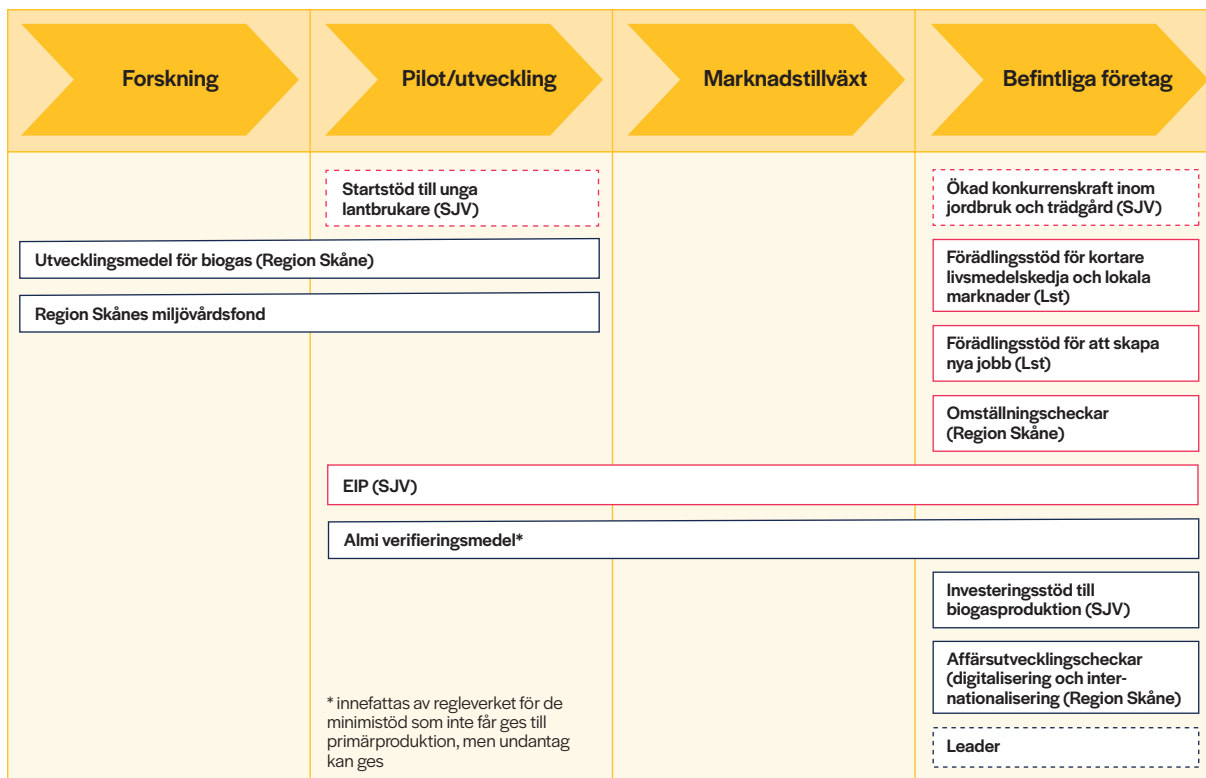
Åren 2019/2020 gick 19 % av Region Skånes checkar till livsmedelsrelaterade företag (inkluderat dryckesbransch, restauranger, och företag som tillverkar maskiner för livsmedel). Vad gäller internationaliseringscheckarna fördelades 2019 8,9 msek till 37 företag, varav 19 % förmedlades till livsmedelsrelaterade företag. 2020 fördelades 3,6 msek till 19 företag, varav 21 % förmedlades till livsmedelsrelaterade företag. Av digitaliseringscheckarna fördelades 2019 10,3 msek till 43 företag, varav 19 % förmedlades till livsmedelsrelaterade företag. 2020 fördelades 500 tkr till 3 företag, varav ingen till livsmedelsrelaterade företag. Av omställningscheckarna fördelades 14 msek till 78 företag 2020 varav 19 % förmedlades till livsmedelsrelaterade företag. För samtliga checkar är andelen livsmedelsrelaterade företag som sökte, men fick avslag är ej inkluderade. I Skåne har budgeten för affärsutvecklingscheckar dragits ner från 20 Mkr (2019) till 3,6 Mkr (2020). (skane.se)

I Bilaga 2 finns mer detaljerad kring det finansiella stödet i livsmedelsvärdekedjan i Skåne.

FIGUR 10

Finansiellt stöd – Primärproduktion

SKÅNE

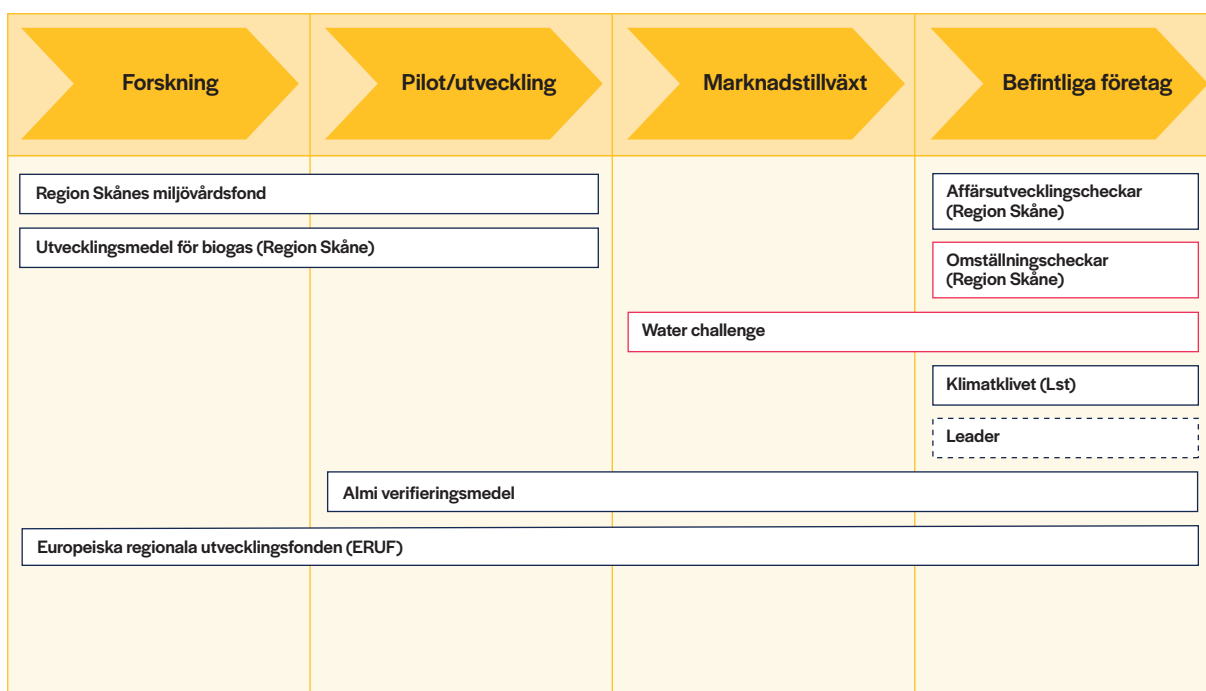
■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd
 - - - - - Inte innovationsstöd
 Lst = Länsstyrelsen
 SJV = Jordbruksverket

Specifika stöd för Skåne är Region Skånes miljövårdsfond, utvecklingsmedel för biogas samt affärsutvecklingscheckar och för 2020 specifika omställningscheckar som nämnts ovan, Figur 11. Ett tillfälligt projekt som går att söka nu är Water challenge som pågår nov 2020-mars 2021. Alla startups och innovatörer med en skalbar och innovativ lösning för hur man kan minska eller effektivisera vattenförbrukningen i livsmedelsproduktionen kan delta, tre vinnare delar på pris-summan.

FIGUR 11

Finansiellt stöd – Förädling

SKÅNE

■ Livsmedelsspecifikt stöd

■ Icke branschspecifikt stöd

----- Inte innovationsstöd

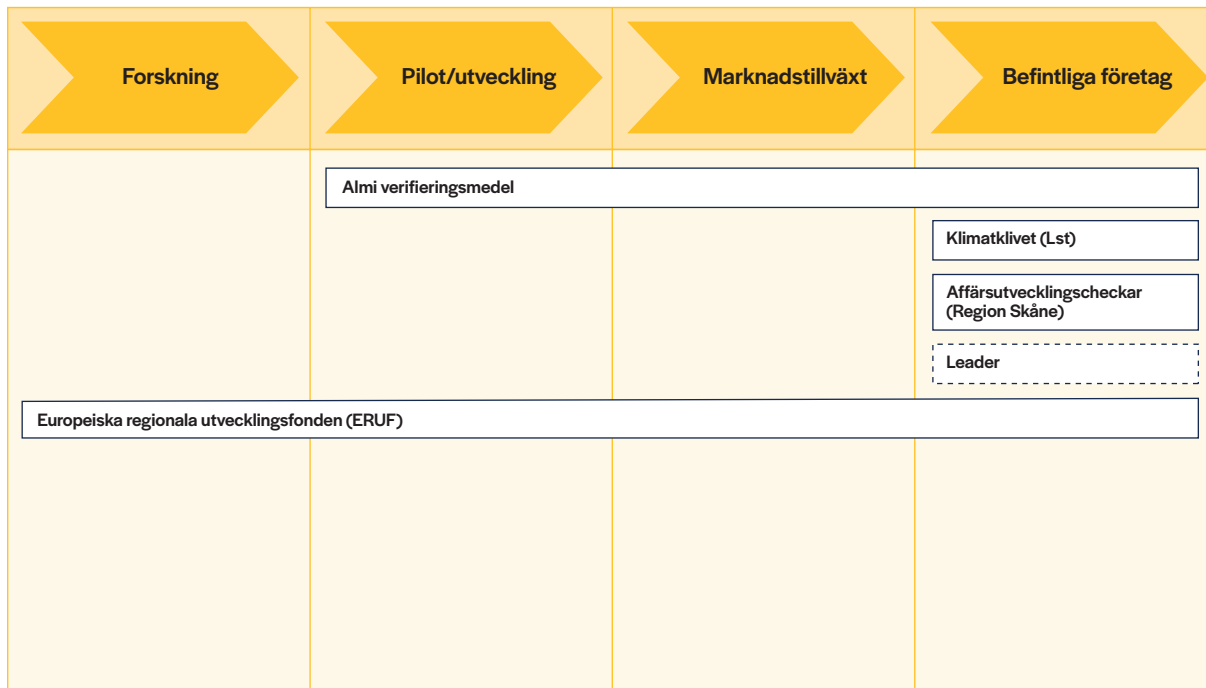
Lst = Länsstyrelsen

För handeln finns i Skåne endast affärsutvecklingscheckar utöver det stöd som finns i samtliga tre regioner, Figur 12.

FIGUR 12

Finansiellt stöd – Handel

SKÅNE

■ Livsmedelsspecifikt stöd

■ Icke branschspecifikt stöd

----- Inte innovationsstöd

Lst = Länsstyrelsen

Liksom för handeln finns i Skåne endast affärsutvecklingscheckar för restaurang/storkök utöver det stöd som finns i samtliga tre regioner, Figur 13.

FIGUR 13

Finansiellt stöd – Restaurang/Storkök

SKÅNE

Forskning	Pilot/utveckling	Marknadstillväxt	Befintliga företag
			Affärsutvecklingscheckar (Region Skåne)
	Almi verifieringsmedel		
			Klimatklivet (Lst)
Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)			

■ Livsmedelsspecifikt stöd

■ Icke branschspecifikt stöd

----- Inte innovationsstöd

Lst = Länsstyrelsen

Exemplifiering värdekedjor

VÄRDEKEDJAN HAVRE

Havrevärdekedjan är ett exempel på en väletablerad och storskalig värdekedja, Figur 14. Värdekedjan havre är lång och omfattas av många aktörer från växtförädlingsföretag till lantbrukaren som odlar havren till processindustri, produktutveckling, handel och slutkonsument.

Havrevärdekedjan är exempel på en värdekedja som förmått skapa lönsamma innovationer i flera led. Detta har i sin tur kunnat vitalisera hela havreproduktionen och hålla lönsamheten uppe. Ett exempel är forskningen om havrens hälsosamma egenskaper som i sin tur har lett till ett EFSA godkännande av hälsopåstående om betaglukanerna i havre och dess effekt på metabola sjukdomar. Idag finns i Sverige två förädlingsföretag som med olika tekniker utvinnet betaglukaner från havre. Dessa säljer sina produkter inte bara i Sverige utan även på globala marknader. Båda dessa företag i Östergötland och i Halland, har startats av entreprenörer i små organisationer och med stöd till innovation. Båda har också förvärvats av större koncerner.

Produktinnovationer med havre som bas har också utvecklats till ett framgångsrikt vegetariskt alternativ till mjölk. På marknaden hittar vi många andra nya havreprodukter som t.ex. havre av yoghurtkaraktär, skalad havre, klippt havre mm. Produktinnovationerna har varit så framgångsrika att utvecklingen har begränsats av tillgången på säd.

Vilken roll har då finansiella stöd till innovation haft i havrens värdekedja? Stöd har varit av stor vikt i tidiga innovationsprocesser för mindre företag, men kanske inte lika viktigt när innovationen avser att utveckla konsumentprodukter för marknaden. En storskalig och lönsam värdekedja har aktörer med egen ekonomisk kraft att bedriva forskning och innovation i hela värdekedjan. De små aktörerna har möjlighet att vara mer "snabbfotade" och kanske mer effektiva i tidiga innovationsprocesser, men saknar ofta kapital för att genomföra innovation. Vanligt är att de små företagen tar de första stegen i en innovationsprocess, för att sedan sälja av sin innovation till större och starkare företag. Detta talar för att tillgången på innovationskapital för de små företagen är viktigt.

De finansiella stöden har haft stor betydelse för tillämpad forskning på havre. Den kommersiella tillämpningen av nya kunskaper från forskningen har företagen ofta själva finansierat med egna medel vilket är möjligt om företagen är relativt stora och/eller välkapitaliserade. Detta ger företagen möjlighet att hålla konfidentiell kunskap inom sin egen organisation.

FIGUR 14 Värdekedja havre

VÄRDEKEDJAN ÄRTPROTEIN

Värdekedjan ärtprotein är exempel på en i Sverige ännu relativt sett outvecklad värdekedja, Figur 15. Här finns ännu inga lönsamma affärer som kan bidra till värdekedjans egen utveckling. Potentialen i marknaden bygger på den ökande efterfrågan på fler vegetariska alternativ till kött. Det finns många utmaningar som behöver få en lösning. Värdekedjan ärtprotein kräver flera viktiga innovationer för att kunna fungera på marknaden, från frö till färdig produkt. Processen för att separera proteinerna ur ärtan behöver utvecklas. Dessutom behöver smaken på proteinerna förbättras, så att de accepteras av konsumenten. Sist, men inte minst behöver produkter utvecklas som konsumenten uppfattar som attraktiva. Man ska inte heller underskatta behovet av en effektiv marknadsföring.

Utveckling av värdekedjan för ärtproteiner är komplicerad och kräver flera kompetenser för att utvecklas. Stöd till tillämpad forskning är därför viktigt för att lösa de grundläggande utmaningarna. Dessa lösningar behöver först skapas på laboratorium, för att senare skalas upp i pilotskala. Ett alternativ är att skapa produktinnovation med hjälp av importerat ärtprotein och att parallellt bedriva egen tillämpad forskning. Här krävs, förutom pengar, även innovatörer och kommersiella företag som verkligen tror på idén. Utan företag som långsiktigt tror på värdekedjan, riskerar den att bli ett hugskott, som aldrig når marknaden.

Finansiellt stöd till utveckling av värdekedjan är naturligtvis av stor betydelse. Här krävs en god marknadsförståelse och stöd till forskning för att lösa grundläggande frågeställningar. Vi får här skilja på grundforskning som är helt öppen och ofta bedrivs av universiteten och tillämpad forskning som bedrivs av industriforskningsinstitut, Hushållningssällskap eller av företagen själva. Om forskningsinsatserna fokuserar på ett enskilt företagsbehov så publiceras den inte alltid. Om syftet är att utveckla företag med hjälp av ny kunskap, så är det viktigt att den initiala forskningen bygger på en förståelse för marknaden, något som företagen behärskar bäst.

Om värdekedjan når pilotskala, och att denna pilotskala visar sig ha en lönsamhetspotential kommer företag att vilja gå in. I detta skede vill företagen gå in och driva innovationsarbete vidare i sina egna organisationer. Här är det viktigt att dessa företag kan få finansiellt stöd att bedriva en innovation som leder till affärer på marknaden. Naturliga innovationsprocesser kan vara process- och produktutveckling och naturligtvis affärsmodellering och marknadsplanering.

Stöd till marknadsföring av innovationer i mindre företag finns t.ex. som konsultcheckar och innovationsstöd från regionerna. Större företag har egna finansiella och kunskapsmässiga resurser "in house". De har kanske också möjlighet att bygga upp kunskap om marknaden i sina marknadsavdelningar något som mindre företag saknar.

FIGUR 15 Värdekedja vegetabiliskt ärtprotein

Organisationer med innovationsstöd

Västra Götaland

Västra Götalandsregionen har flertalet livsmedelsspecifika innovationsstödjare som finansieras av bland annat regionen och/eller ERUF-medel. Exempel på sådana är Agroväst, Lokalproducerat i väst, Livsmedelsacceleratorn, Skolmatsakademin, Måltid Sverige och Framtidsprojekten SLU i Skara.

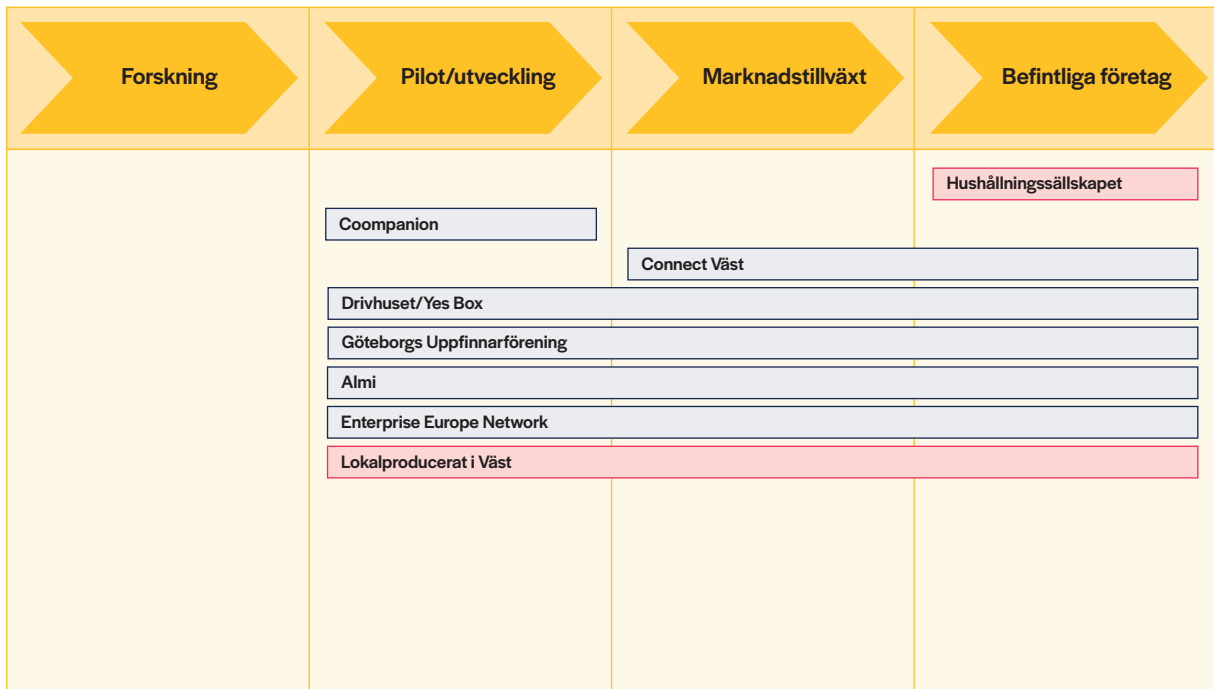
Västra Götalandsregionen har en finansieringsform som heter verksamhetsbidrag som är en form av basfinansiering och som skiljer sig från projektbidrag. Då många rådgivande organisationer ofta drivs som projekt skapar det svårigheter för både organisationerna i sig som hela tiden måste förnya sitt koncept inför varje ansökningsperiod, men också för företagen som inte får någon kontinuitet eller stabilitet i sin kontakt med innovationsstödjare då de ofta kommer och går eller projektnamn förändras. Verksamhetsbidrag ger en mer långsiktig och stabil finansiering för rådgivarna och erbjuder mer frihet för verksamheten. Verksamhetsbidraget kan även användas som motfinansiering i olika projekt och därmed växlas upp, vilket ger ännu mer nytta för regionen.

Västra Götalandsregionens budget för verksamhetsbidrag år 2020 kopplat till livsmedel och de gröna näringarna ökade från 7,9 miljoner till 11,1 miljoner. Enligt regionens rapport för 2020 så beviljades totalt 15 initiativ i form av projektmedel och verksamhetsbidrag inom ramen för programmet Livsmedel och gröna näringar, vilket motsvarade totalt 17,8 miljoner kronor. Budget för projektmedel var då alltså 6,7 miljoner i projektbidrag.

FIGUR 18

Innovationsstöd – Handel

VÄSTRA GÖTALAND

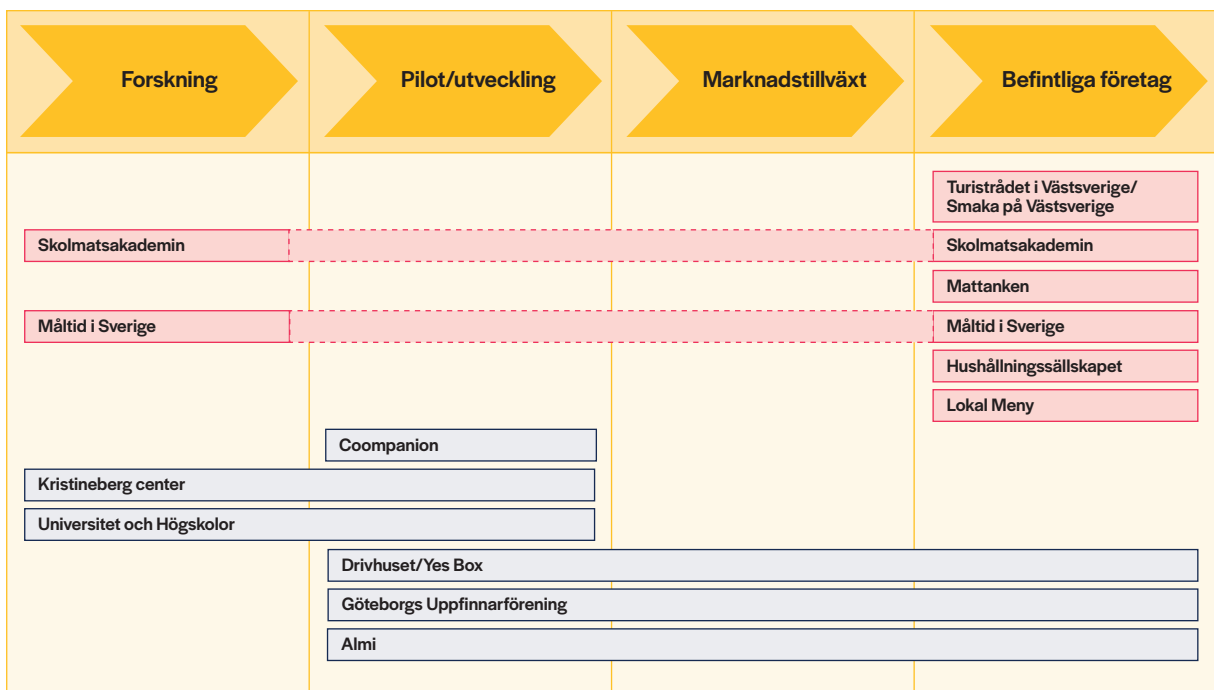

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

FIGUR 19

Innovationsstöd – Restaurang/Storkök

VÄSTRA GÖTALAND

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

GODA EXEMPEL

Två goda exempel på organisationer som ger innovationsstöd i regionen är dels Livsmedelsacceleratoren som ska verka för att öka konkurrenskraften hos små- och medelstora Livsmedelsföretag i Västra Götalandsregionen genom kunskapshöjande aktiviteter och rådgivning och genom lotsning till andra kompetensbärare. Det andra exemplet är Lokalproducerat i Väst som ska främja småskalig livsmedelsproduktion och gör så genom exempelvis nätverk, utbildningar och rådgivning.

Ett tredje exempel på en rådgivningsorganisation som är tämligen unikt för VGR är Industriell Dynamik (ID). ID är ett nätverk av olika aktörer i regionen (samt Halland) och erbjuder expertkunskap till tillverkande företag eller företag med industrinära tjänster. ID erbjuder upp till 8h betald experttid åt SMF i regionen samt föregående behovsdialoger. ID drivs som ett projekt och söker ny budget för varje år. Pengarna kommer från VGR och budgeten för projektet ligger på mellan 7–7,3 miljoner per år. Av dessa pengar går ca 470 tkr till RISE avdelning för Jordbruk och livsmedel som är den aktör i nätverket som har främsta ansvar att bistå livsmedelsföretag.

Västerbotten och Norrbotten

Innovationsstödet i Norr- och Västerbotten, är mest utvecklat till primärproducenterna. En förklaring till detta är organisationer som Hushållningssällskapet som har en lång tradition att bedriva rådgivning samt SLU som bedrivit försök och en viss rådgivning på flera orter i norr. Enskilda medarbetare vid länsstyrelserna bedriver också en viss rådgivning, inom t.ex. växtskydd. Rådgivningen till lantbruket är, till viss del, finansierad av landsbygdsprogrammet. Regionerna bedriver ingen egen rådgivning till lantbruket.

Vi konstaterar att innovationsstöd och utbildning till primärproducenter numera ofta sker i projektform. Vid förra programperioden bedrevs en omfattande verksamhet i det så kallade Gröna navet, en nätverksorganisation mellan regionala organisationer inom de gröna näringarna i de två nordligaste länen. När projekten är slut saknas finansiering och verksamheten läggs ned. Kontinuitet i innovationsstöd och utbildning är viktig för att ge effekt.

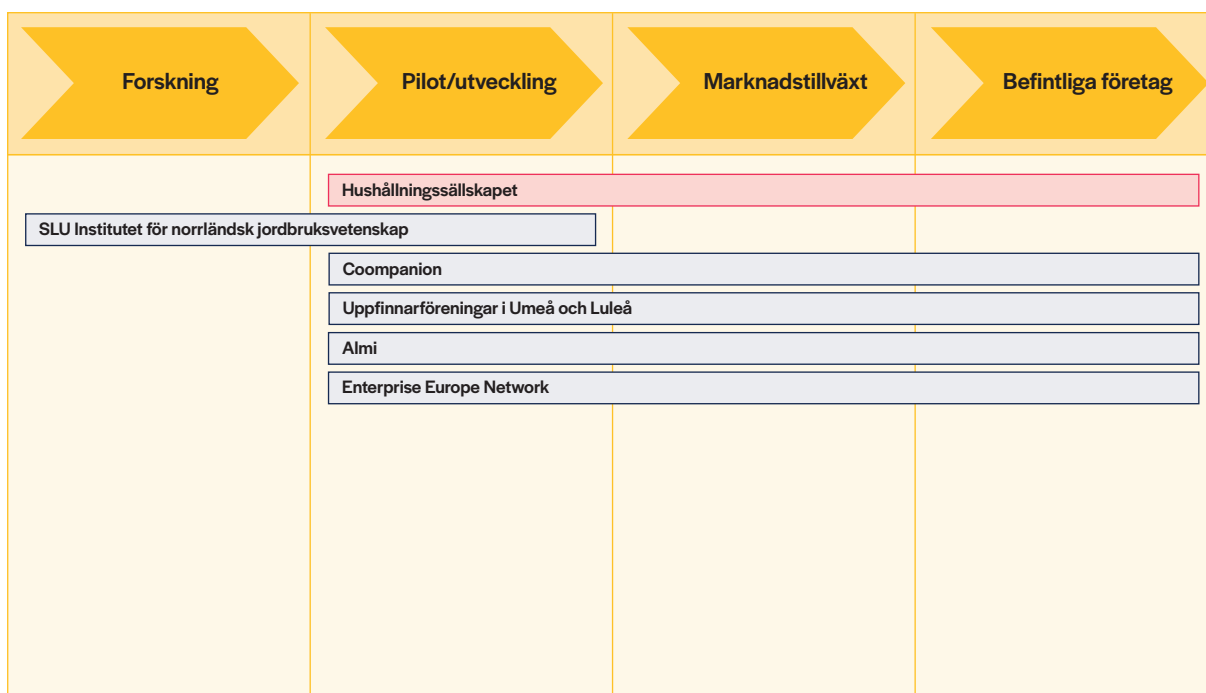
Innovationsstödet till förädlingsföretag är inte lika omfattande som till primärproduktionen. I Jämtland bedriver Länsstyrelsen ett rådgivnings- och utbildningsprojekt kring hantverksmässig livsmedelsproduktion, Eldrimner. Även om deras verksamhet sällan bedrivs i Norr- och Västerbotten, har de många deltagare från norr. Deltagarna är ofta små enskilda företag, eller företag som håller på att starta upp. De påverkar innovationsverksamheten bland livsmedelsförädlade företag. Filosofin är att befintliga företag utbildar nya företag och industriell eller innovativ verksamhet inte ingår i Eldrimners utbud av kurser och rådgivning.

Företagsrådgivning till industriföretag sköts av universiteten i norr och deras inkubatorer. Här har personer som arbetar eller studerar vid universiteten en förtur. Även RISE har ett visst innovationsstöd genom en medarbetare vid enheten för Jordbruk och Livsmedel, med stationering i Umeå. Inkubatorerna har också personal som arbetar med det europeiska innovationsnätverket EEN, Enterprise Europe Network.

FIGUR 20

Innovationsstöd – Primärproduktion

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

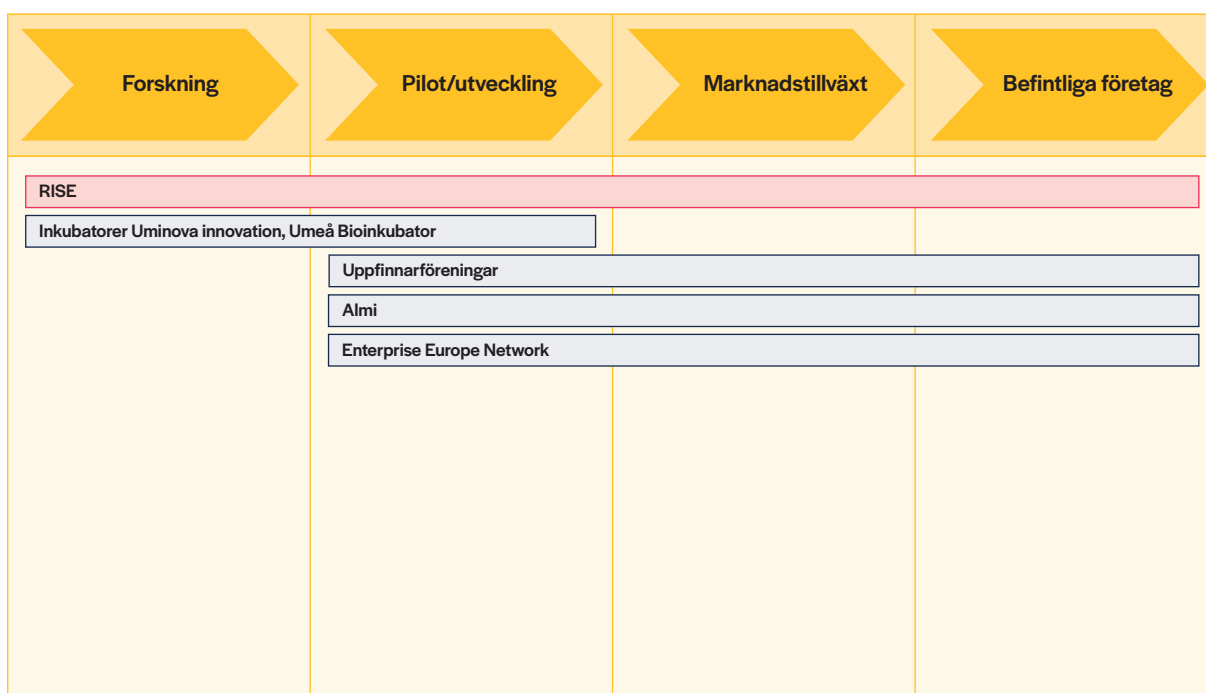

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

FIGUR 21

Innovationsstöd – Förädling

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

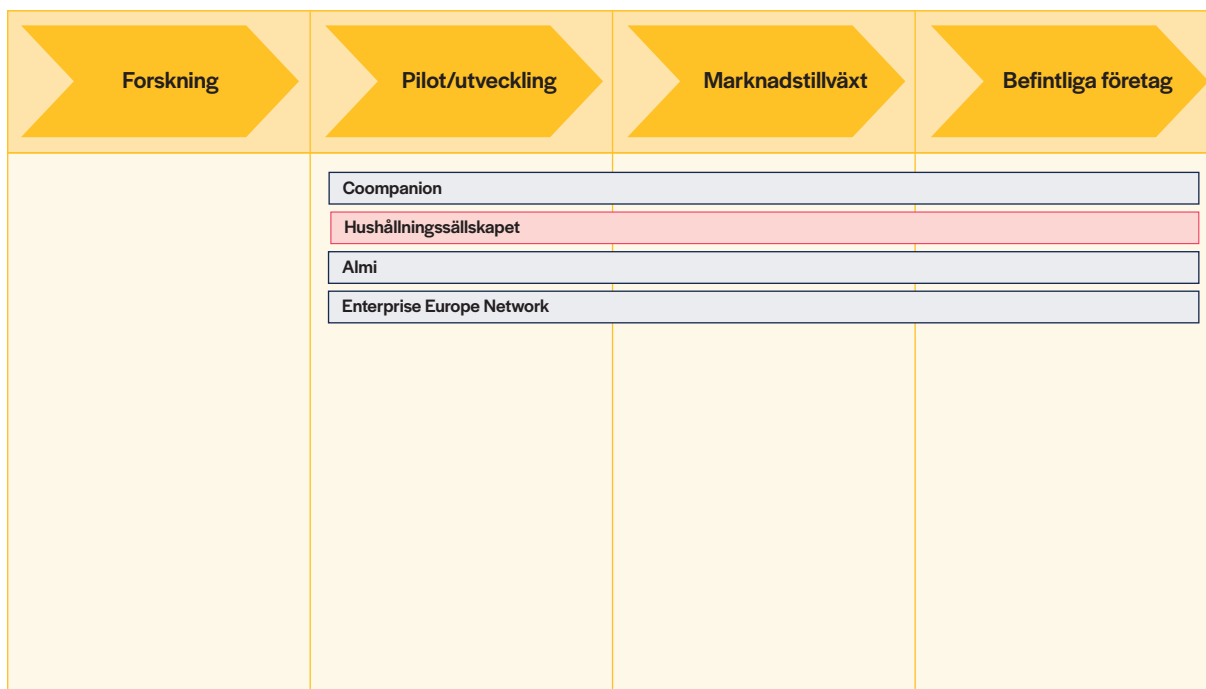
■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

Innovationsstödet till handelsföretag inom livsmedel är begränsad. Butiker kopplade till detaljhandels stora kedjor har egen kompetens. Däremot förekommer innovationsstödet till småskalig livsmedelshandel och direktförsäljning. Flera REKO-ringar har bildats i städer och samhällen i norr. Detta är en mycket intressant utveckling som visar på att marknadsinnovation kan ske utan stora kostnader, med hjälp av ny informationsteknik. Hushållningssällskapet har haft en roll i kundsuppbyggnad av bl.a REKO-ringar.

FIGUR 22

Innovationsstöd – Handel

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

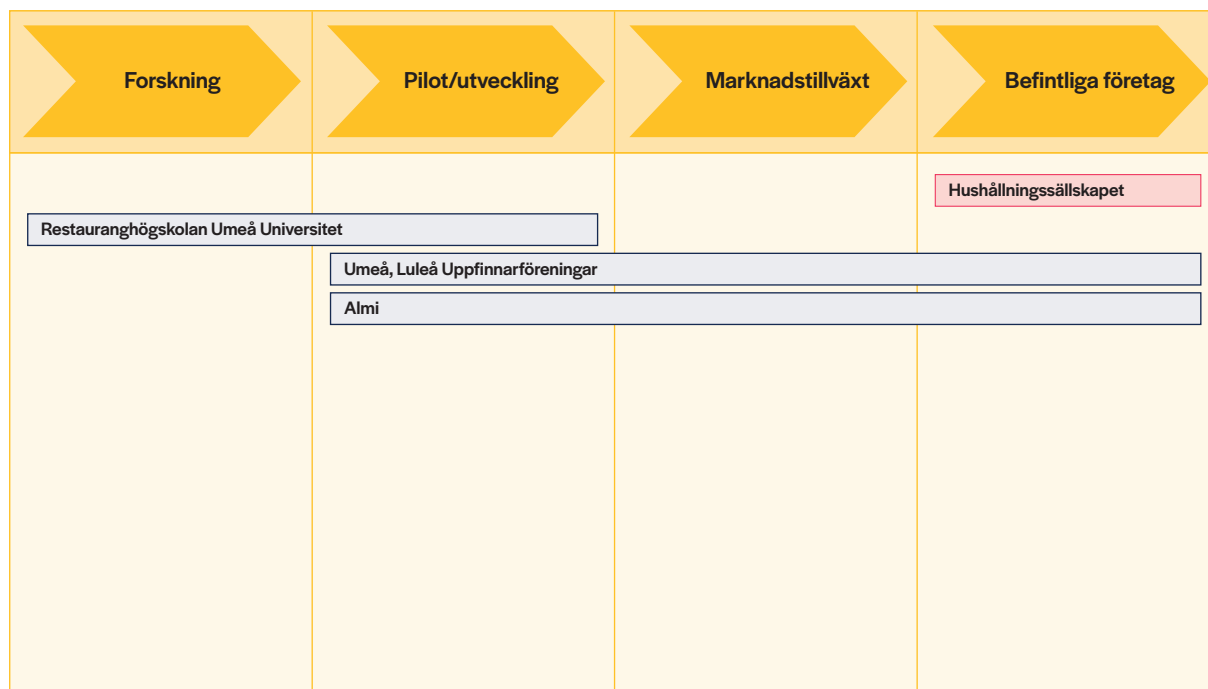
■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd

Sedan länge har Hushållningssällskapet bedrivit rådgivning genom sina hemkonsulenter, både till hushållen men också till restauranger. Restauranghögskolan vid Umeå Universitet har sedan länge bedrivit utbildning och forskning inom restaurangsektorn. Elever vid skolan har samverkat med livsmedelsföretag i regionen genom t.ex. examensarbeten. Flera projekt har också genomförts för att utveckla restauranger i regionen. Ett projekt var GastroBotnia, ett treårigt Interreg projekt mellan Västerbotten och Österbotten i Finland. Rådgivning var här en viktig aktivitet. Ett projekt som bedrivits i inlandet är Lapland a Culinary Region. Projektet har genom utbildning och rådgivning sökt koppla livsmedelsproducenter med restauranger i Västerbottens inland.

FIGUR 23

Innovationsstöd – Restaurang/Storkök

VÄSTERBOTTEN OCH NORRBOTTEN

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ Icke branschspecifikt stöd

GODA EXEMPEL

Innovationsstöd till livsmedelskedjan är en viktig insats för att skapa innovation. Dels kan innovationsstöd förmedla kunskap, men också skapa kopplingar mellan företag som kan gynna innovation. Det mest effektiva innovationsstödet sker när konsulter åker ut till företagen och gör en helhetsanalys av läget för att sedan kontakta rätt expert som kan lösa problemet eller utveckla en idé.

Innovationsstöd/utbildning i grupp är ett effektivt sätt att nå många företag till en låg kostnad. Temat för kursen kanske träffar helt rätt för vissa företag men inte för andra. Många företag sätter dock stort värde vid att möta andra företag och diskutera med dem. Ett mycket positivt exempel är de så kallade meNY-cirklar som genomfördes i meNY-programmet (SLU ansvarig konsortier). I Norr- och Västerbotten bedrevs 12 sådana studiecirklar. Idén med cirklarna var att skapa en grupp livsmedelsföretag med ett gemensamt problem eller möjlighet. Vid cirkelträffarna tog man in forskare som föreläste om olika ämnen med koppling till gruppens behov. På detta sätt stimulerades diskussioner och vi fick ofta bra möten mellan företag och forskare.

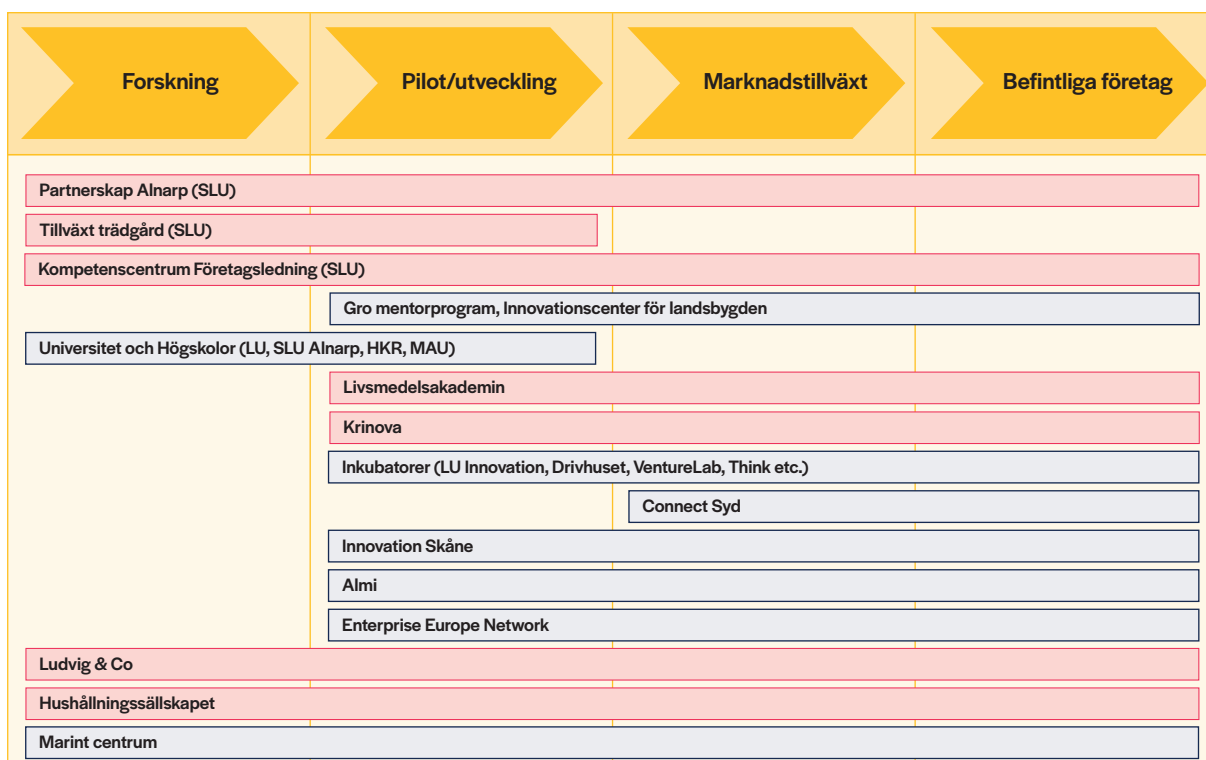
Skåne

Flera av de innovationsstödsorganisationer som finns i Skåne är specifikt inriktade mot livsmedelssektorn och flera av aktörerna arbetar hela vägen från forskning till befintliga företag. Det finns innovationsstöd som drivs som återkommande aktivitet år efter år med en bestämd budget, som hos t.ex. Krinova. Det finns även Innovationsstöd som organiseras i projekt såsom Foodtech Innovation Network som drivs av bl.a. Innovation i Skåne och Packbridge. Inkubatorerna basfinansieras i flera fall från kommunal håll, som t.ex. Think i Helsingborg och Krinova i Kristianstad. Basfinansieringen från Region Skåne minskar successivt till en miljon kronor per klusterinitiativ år 2021. Näringslivet och övriga medlemmar förväntas då bidra med större andel av basfinansieringen. En investering som är knuten till klusterinitiativets gemensamma arbete med öppen innovation sker i samverkan med andra aktörer i det skånska innovationssystemet. Denna investering växlas successivt upp från tre miljoner kronor per år 2019 till sju miljoner kronor per år 2021. Ökningen täcker i stort sett upp den minskande basfinansieringen. (skane.se)

FIGUR 24

Innovationsstöd – Primärproduktion

SKÅNE

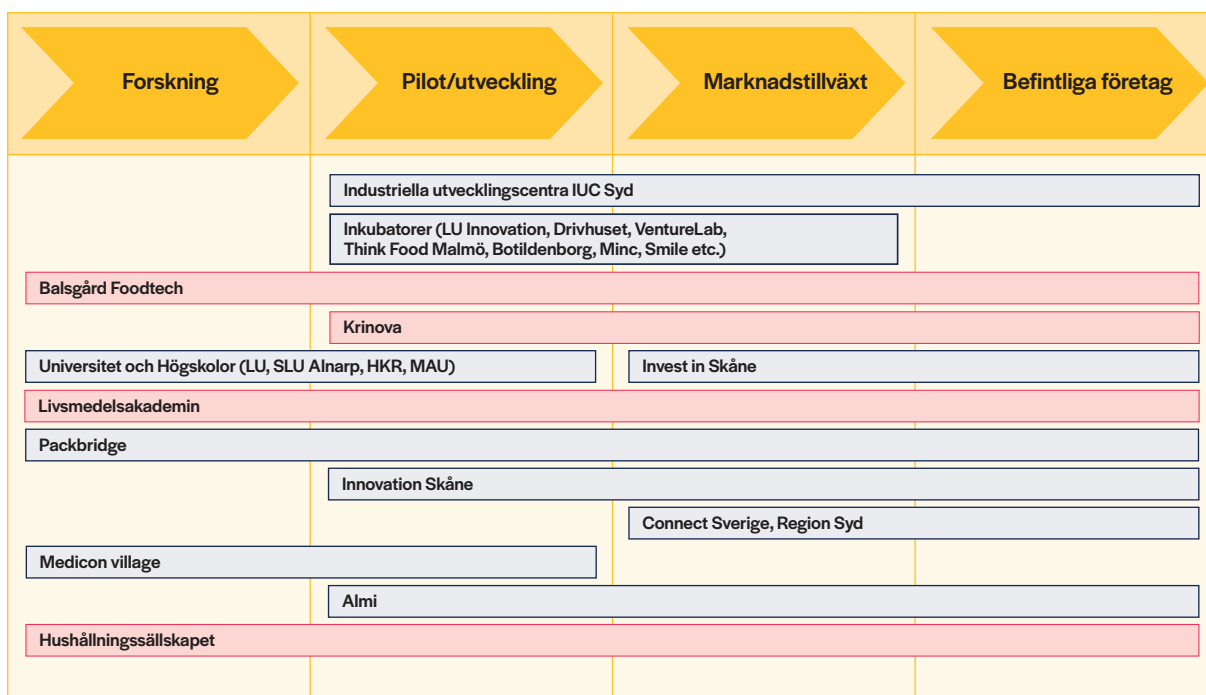

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

FIGUR 25

Innovationsstöd – Förädling

SKÅNE

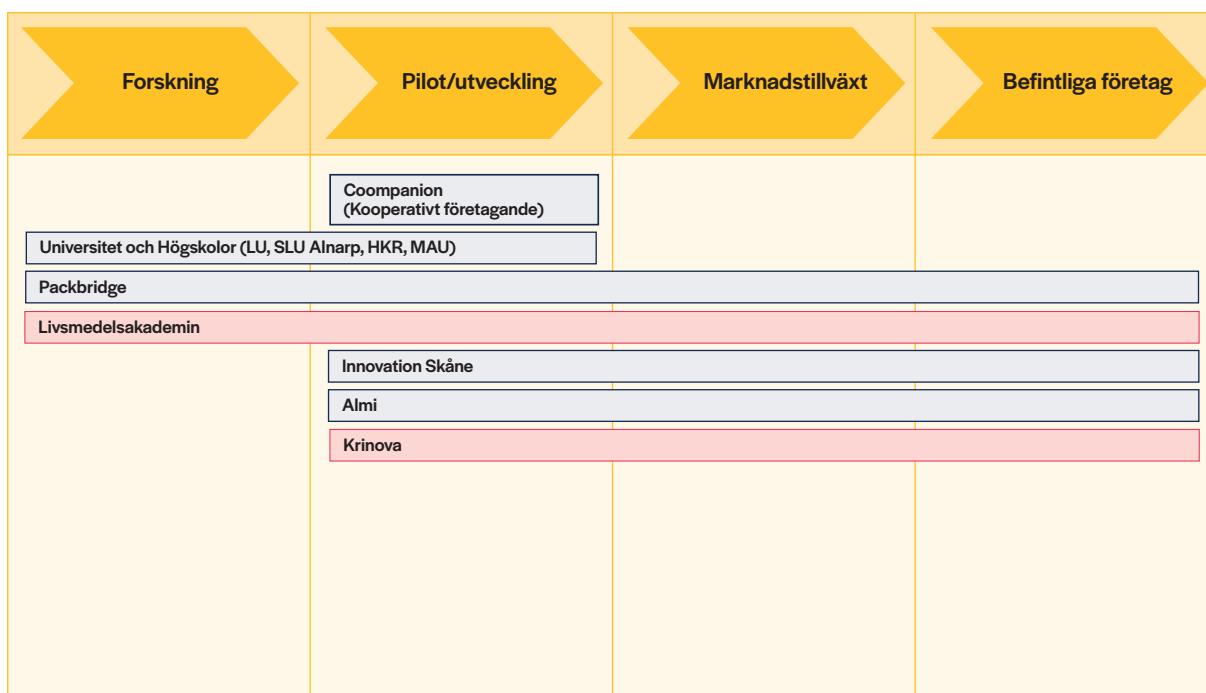

■ Livsmedelsspecifikt stöd ■ Icke branschspecifikt stöd

FIGUR 26

Innovationsstöd – Handel

SKÅNE

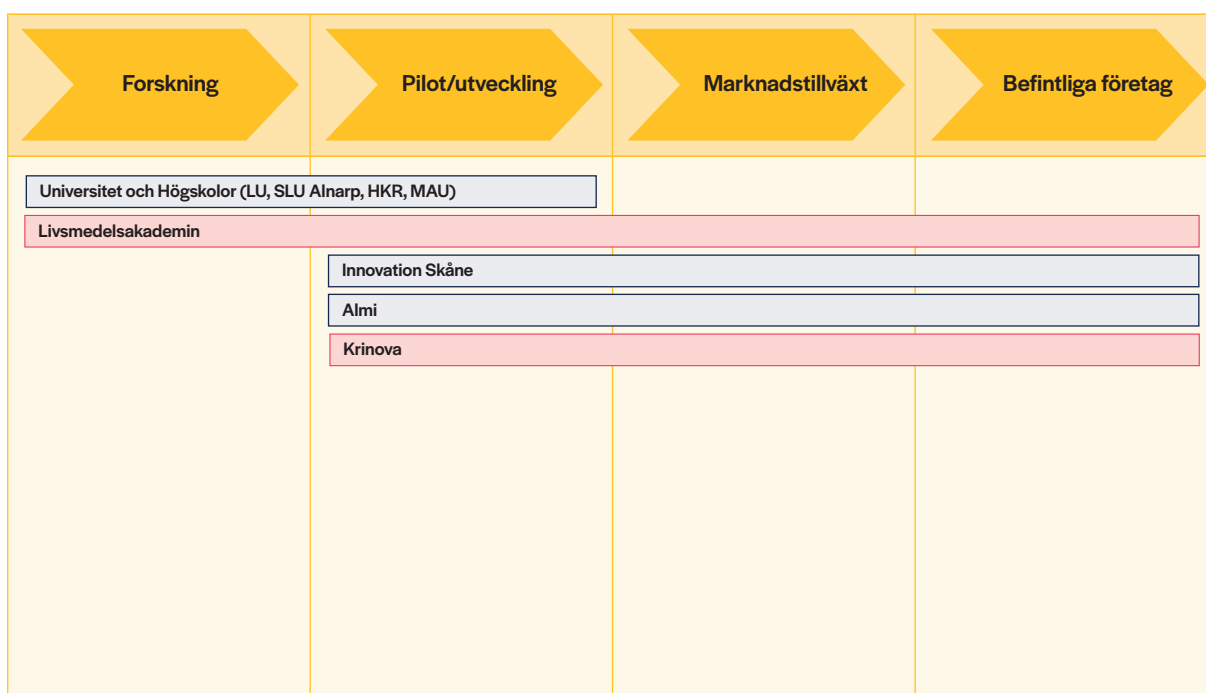

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ icke branschspecifikt stöd

FIGUR 27

Innovationsstöd – Restaurang/Storkök

SKÅNE

■ Livsmedelsspecifikt stöd
 ■ icke branschspecifikt stöd

GODA EXEMPEL

Ett projekt som nyligen finansierats är Foodtech Innovation Network (www.foodtechinnovation-network.com) som drivs av Innovation Skåne AB, Institutionen för Livsmedelsteknik och Institutionen för Kemiteknik vid Lunds universitet, Netport Science Park och Packbridge. Projektets mål är att fram till våren 2023 skapa tillväxt i regionerna Skåne och Blekinge genom att stödja SMF:s inom foodtech i utveckling och innovationsprocesser med kunskap, infrastruktur och samarbetsmöjligheter. Projektet finansieras delvis av EURF-fonden Skåne-Blekinge med 10,3 miljoner kr. Projektets primära målgrupp är SMF:s inom Skåne/Blekinge som arbetar med alternativa proteinkällor, cirkulär bioekonomi, vatten, näringsämnen och energi, att utveckla framtidens förpacknings och logistiklösningar, att digitalisera flöden inom Food, disruptiva affärsmodeller för framtidens Food Tech, konsumenten i fokus, trender och teknik samt mat som prevention och mervärdesmat (functional foods). Projektet ger inte ut några direkta pengar men stödjer bolagen genom ett antal insatser såsom utveckling av SMF:s tekniska kompetens, tillväxtstöd till SMF:s, innovationsstöd, framtidens offentliga måltid och community-utveckling. Projektets insatser löper mellan 2020.09.01 och 2022.12.31.

Foodtech är det yngsta innovationsområdet inom Innovation Skåne och en viktig pusselbit i att uppnå visionen 'Skånsk innovationskraft gör hållbar skillnad i världen'. Foodtech är ett underutvecklat styrkeområde för regionen med en tydlig koppling till medborgarnas hälsa, till miljön och till sysselsättning. Innovation Skåne fokuserar på det enskilda bolagets unika utmaning för att påskynda just dessa bolags tillväxt och jobbskapande.

Krinova är Sveriges första och största inkubator och science park med mat som profilområde. De erbjuder ett systematiskt stöd till livsmedelsföretag i hela Skåne genom Innovationsarenan, med metoder och verktyg för utveckling och innovation. På Innovationsarenan initieras, riggas och stöds samverkan mellan akademi, näringsliv och offentlig verksamhet som kan bli nya affärsidéer eller innovationer. Innovationsarenans inflöde av s.k. IBO:s (Innovation Business Objects, innovationsprojekt och företag) har varit stort. Sedan starten 2013 fram till 2020 har drygt 600 företag fått stöd.

”

Pandemin och alla dess konsekvenser har gjort det tydligt att vi behöver robusta livsmedelssystem, som kan leverera såväl säkra som hållbara livsmedel. För detta krävs forskning, ny kunskap, innovation och samarbete.

LANDSBYGDSMINISTER JENNIE NILSSON

Analys

Västra Götaland

Västra Götalandsregionen är en livsmedelstät region vilket också visar sig i de satsningar som regionen väljer att göra på branschen och dess utveckling. Dels har Västra Götalandsregionen en stor budget för regionala utvecklingsnämnden (ca 800 miljoner kr) vilket gör att regionen inte behöver använda sina statliga pengar till projektmedel utan kan använda regionala pengar till det. Det statliga stödet kan istället användas till direkta företagsstöd.

Fördelingsnyckeln för statliga medel till olika regioner tar också hänsyn till särskilda behov, vilket bl.a. kommunerna i Dalsland uppfyller i regionen. Detta medför att regionen får extra regionala investeringsstöd att dela ut till företag i dessa kommuner, något som till exempel inte Skåne eller Stockholmsregionen uppfyller.

I regionen finns också mycket utbildning, forskning och innovationsstöd, både generella och mer livsmedelsspecifika. I regionen finns universitet och högskolor med inriktningar inom jordbruk och livsmedel – Chalmers, Göteborgs Universitet och SLU har samtliga inriktningar av relevans för matsystemet. Även RISE Jordbruk och Livsmedel bedriver stor del av sin verksamhet med utgångspunkt från VGR.

Regionen har valt att kanalisera sina livsmedelsspecifika företagsutvecklingsinsatser primärt genom Agroväst (lantbruk), Lokalproducerat i Väst (hantverksbaserade livsmedelsförädling) och Livsmedelsacceleratorn (industriella/skalbara företag).

Vidare har regionen jämfört övriga regioner som ingått i rapporten, unika finansieringslösningar som kallas verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidragen är långsiktiga finansieringar och ska fungera som en stabil bas att stå på.

I kombination med finansiella stöd till företagen - som affärsutvecklings-checkar, konsultcheckar och de VGR-specifika FoU-korten (Bas och Avancerat) kan de ge förutsättningar att nå hållbar tillväxt och utveckling i regionens företag.

Som företagsfrämjare med ansvar för bland annat Livsmedelsacceleratorns verksamhet, har RISE erfarenhet av företag som aktivt väljer att flytta sitt företag till Västra Götalandsregionen eftersom stödsystemet upplevs som mer strukturerat och förmånligt för företaget.

Västerbotten och Norrbotten

I Norr- och Västerbotten är det endast Region Norrbotten som har ett direkt stöd till investeringar i livsmedelsförädlade företag. Vi ska notera att det inte utgår några resurser för att koppla livsmedelsföretag till forskningen. En förklaring till dessa regionala skillnader i landet är kanske att livsmedelsföretagandet i norr inte har samma regionala betydelse och att det saknas livsmedelsteknisk forskning. Ett annat skäl kan vara att regionerna i Norr prioriterar medfinansiering av de strukturfondsmedel som finns i Övre Norrlands strukturfond, Interreg Botnia-Atlantica och Interreg Nord. Detta medför att regionerna inte har resurser att själva driva projekt för innovation i livsmedelsföretag. Projekten sker istället inom strukturfonderna. Flera strukturfondsprojekt i norr avser innovation inom livsmedel, se Tabell 4. Under perioden 2011–2021 uppgår det budgeterade värdet av dessa projekt till knappt 64 MKr. Normalt har dessa projekt finansierats med ca 50% från EU:s regionala fond och resten från regionala medel.

I strukturfondsprogrammen prioriteras innovation som en viktig åtgärd. Däremot medger inte EU:s regelverk att denna innovation sker genom stöd direkt till ett enskilt företag. Innovationen ska i stället vara öppen och tillgänglig för alla. Strukturfondsprojekten blir därför begränsade i att stödja allmänna insatser som gynnar flera företag och inte affärsinnovationer. Strukturfondsprojektens nytta faller därmed kanske, i första hand, på de organisationer som driver projekten. I många fall utgör också strukturfondsprojekt hela eller delar av den finansieringen av verksamheten i innovationsorganisationer som t.ex. Uminova Innovation och Skogsteknikklustret.

TABELL 4 Strukturfondsprojekt med inriktning på livsmedelskedjan i Norr- och Västerbotten 2011–2021

Projektnamn	År	KKr
Bioteknik-Bär	2011–2013	2 600
Bärkraft	2012–2014	5 280
Kvarken Food	2012–2014	3 200
Kvalitetsbestämning av blåbär	2014	108
Industry Nordic	2015–2018	10 440
AnimalSense	2015–2018	11 340
Ny mat i Arctic	2016–2018	4 000
TransAlgae	2016–2018	17 740
Wet Grain in Package	2017–2021	10 100
Summa för alla projekt		64 808

Regionerna i norr bör göras medvetna om den rådande situationen. Särskilda medel bör riktas för att bygga upp kontakter mellan nordliga livsmedelsföretag och de universitet och institut i Syd- och Mellansverige som sitter på relevant livsmedelskunskap, främst livsmedelsteknik. Sådana kontakter bör kunna stimulera innovationsaktiviteten.

Skåne

I Skåne finns både god tillgång till livsmedelsråvaror, företag, tradition och stödjande organisationer inom livsmedelssektorn. I regionen finns också mycket utbildning, forskning och innovationsstöd, både generella och mer livsmedelsspecifika. Forsknings- och innovationsrådet i Skåne, FIRS, där både privata och offentliga organisationer ingår, har pekat ut livsmedel som ett av sex viktiga områden i sin innovationsstrategi för hållbar tillväxt. Enligt den nulägesanalys av livsmedelssystemet i Skåne som genomfördes i arbetet med den skånska livsmedelsstrategin till 2020 är dock läget allvarligt inom flera områden trots de goda förutsättningar som nämndes ovan (Skåne, 2021). Bland annat utvecklas förädlingsledet och primärproduktionen i Skåne sämre än i övriga riket. Stora livsmedelsföretag och satsningar på forskning- och utveckling (FoU) har flyttat utomlands. Av de som är kvar har en del låg beställar- och mottagarkapacitet för forskning och utveckling. Stödsystemet framstår i många sammanhang som fragmenterat och underfinansierat.

Region Skåne förmedlar en del av sina medel via klusterorganisationerna i Skåne, såsom Packbridge och Livsmedelsakademin. Klusterinitiativen är nära sammankopplade med Skånes innovationsstrategi och stärker arbetet med att utveckla näringslivet, dess omställningskraft och innovationsförmåga i regionen. Region Skåne, tillsammans med övriga klustermedlemmar, finansierar basorganisation och medlemservice.

Region Skåne drog ner budgeten för affärsutvecklingscheckar från 20 Mkr (2019) till 3,6 Mkr (2020), av dessa medel har ca 19 procent gått till livsmedelsrelaterade företag. Detta får konsekvenser bl.a. genom att regionen hänvisas till att se på möjligheterna att finansiera Regional exportsamverkan samt affärsutvecklingscheckar genom regionala strukturfondsprogrammet (ERUF). Något som Region Skåne identifierar som svårnavigerat, svårt att medfinansiera från regionalt håll och som i förlängningen kommer att drabba de små- och medelstora företagens möjlighet att få offentligt stöd. (skane.se)

Delar av rådgivningen och innovationsstöden i Skåne är tillfälliga satsningar och organiserade i projekt, vilket kan vara positivt då projektformen ger möjlighet till nytänkande och flexibilitet. Risken är dock att det påverkar möjligheten till långsiktighet negativt och blir därmed ett hinder för långsiktigt lärande. Andra delar av innovationsstödet så som Krinovas innovations- och utvecklingsstöd till såväl företag som ännu befinner sig på idéstadiet som till etablerade företag är mer långsiktigt, exv. delar av Region Skånes satsningar, vilket skapar en möjlighet att bibehålla den kunskap som genereras och därmed kunna växla upp framåt.

Övergripande analys samtliga regioner

Innovation i ett komplicerat stödsystem

I arbetet med denna rapport har vi konstaterat att stödsystemet till värdekedjan livsmedel är mer eller mindre komplicerat och svårgripbart oavsett vilken av de tre regionerna eller i vilken del av värdekedjan som studeras. För det enskilda företaget är naturligtvis stödsystemen ännu mer svårgripbara. De mesta stöden går till investeringar i byggnader och utrustning. Andelen rena innovationsstöd är relativt begränsade.

För att livsmedelsföretag ska kunna utnyttja ett komplicerat stödsystem är det nödvändigt för de mindre företagen att ta hjälp av konsulter med vana att formulera ansökningar och utföra redovisningar. Vissa av dessa innovationsstödjare och konsulter är i sin tur finansierade av statliga eller regionala medel. Man kan möjligen fråga sig hur effektivt systemet är när det krävs publika medel för att hjälpa andra att söka publika medel.

Innovationsprocesser är abstrakta och planeringen bör vara framväxande med erfarenhet av tidigare genomförda etapper. Projektledare med innovationserfarenhet är ofta nödvändigt. Ett företags agerande styrs också av de regelverk som gäller för enskilda stöd. Denna styrning tillför ofta inte någon affärsnytta, utan kan snarare locka företagen till handlingar som man inte planerat genomföra. Exempelvis tillåts inte alltid stöd för inköp av begagnad utrustning. Företaget kanske därför väljer att skaffa ny utrustning även om man inte har behov av detta. Detta är dock inte unikt för livsmedelsområdet. Här blir innovationsfrämjande organisationer viktiga, genom att bygga nätverk och kunskap åt företagen.

Stöd till lantbrukets innovation brister

För samtliga regioner kan vi konstatera att stöden till livsmedelsvärdekedjan har ett starkt fokus på primärproduktionen. Stödet till primärproduktionen utgår främst som investeringsstöd till byggnader, utrustning och rådgivning men inte till utveckling och innovation, enligt regelverk från EU:s jordbruksfond. Jordbruksverkets innovationsstöd EIP-Agri är här ett undantag. EIP-Agri ger primärproducenter möjlighet att driva innovationsprojekt om man bildar en innovationsgrupp och får en projektansökan beviljad. Stödet är förmånligt, då det inte krävs någon motfinansiering från företagen och deltagare får full kostnadstäckning. En lantbrukare har sällan tid och förmåga att bära den administrativa börda som ett EIP-projekt innebär. Ett annat sätt för en primärproducent kan vara att driva innovation i små steg med synergieffekt. Innovation är också en kreativ process, som knappast befrämjas av omfattande ansökningsprocesser och utdragna beslutsprocesser som kännetecknar EIP-Agri. I dagsläget är därför den enskilde innovatören beroende av att stödjande organisationer kan hantera likviditet och administration kopplat till ett EIP-Agri-projekt.

Livsmedelsproduktion sker ofta i långa och storskaliga värdekedjor. I dessa storskaliga värdekedjor blir lantbrukaren många gånger den svagaste länken. Primärproducenten har svårt att påverka priset på produkten och tvingas att bedriva produktion i större och effektivare skala för att reducera produktionskostnaderna. Denna svaga position gör det svårt för primärproduktionen att generera medel för innovation. Det blir inte bättre av att stödsystemet inte är byggt för att stödja innovation i det enskilda lantbruksföretaget.

Hur ska då lantbrukaren kunna bedriva innovation? En betydelsefull trend är utvecklingen mot kortare livsmedelskedjor dvs marknadsinnovation. Till denna innovation ges stöd till hårda investeringar (byggnader och utrustning) men inte till den innovativa och viktiga förberedande strategiskapande processen. Marknadsinnovation kräver uppbyggnad av kunskaper kring marknadsbehov och produktutveckling samt möjliga affärsmodeller.

Innovation i lantbruksföretag är en kunskapsuppbyggnadsprocess, ofta med inriktning mot marknad och försäljning. Möjligheter till innovationsstöd för lantbruksföretag bör skapas, på samma sätt som till förädlingsföretagen. EIP-Agri behöver justeras så att det passar det enskilda företaget.

Innovationsstöd i tre regioner

Om vi jämför stöden till livsmedelsproduktionens värdekedjor i de tre regionerna, kan vi konstatera att stödet till innovation är starkare och mer utvecklat i Skåne och Västra Götaland, jämfört med Norr- och Västerbotten. I både Skåne och Västra Götaland är regionerna aktiva att koppla samman livsmedelsförädlade företag med forskare på regionens universitet och institut, samt till andra resurser som företagen har behov av. Detta är naturligt då det i respektive region finns flera institutioner som direkt kan vara till nytta för livsmedelsföretagens innovationsarbete. Viktiga kunskapsområden är livsmedelsteknik, nutrition, processteknik, livsmedelsmikrobiologi, entreprenörskap mm. Det är tydligt att regionerna Skåne och Västra Götaland prioriterar livsmedelsområdet och avsätter pengar direkt till deras utveckling och till projektinnovationsstödjare med uppdrag att stötta företagen. Stöd till enskilda företag är reglerade enligt kommunallagen som säger att det är olagligt att använda regionala eller kommunala skattemedel för direkt ekonomiskt stöd till ett företag. Allt stöd till enskilda företag är alltså statliga pengar och inte regionala, däremot är det upp till regionen att välja i vilken form man vill stödja företagen. Alla regioner använder dock inte dessa statliga pengar till direkta företagsstöd utan istället projektstöd, så även där skiljer sig regioner åt.

Vi kan vidare konstatera att Västra Götalandsregionen är den region som av dessa tre satsar mest medel på regional utveckling kopplat till livsmedelsindustrin. Förutom att regionen har så kallade verksamhetsbidrag som ger en stabil finansiering för företagsutvecklande organisationer, så erbjuder regionen också andra typer av finansiella stöd till företags innovationsarbete, t.ex. FoU-checkar.

Många stöd till företag, både finansiellt stöd och innovationsstöd, är tillfälliga och tidsbegränsade till exempel i projektform. Detta är något som ytterligare försvårar för företagen att navigera i systemet. Dels finns problem med kontinuitet för rådgivande organisationer som uppstår och försvinner. Vidare är problemet med innovationsstödjande organisationer som drivs i projektform, att konceptet måste förnyas vid varje ny ansökan. Har man redan hittat ett vinnande koncept måste man ändå uppdatera och ändra det i nästa projektperiod för att visa på utveckling och motivera finansieringen. En annan utmaning är att det skapas många olika regionala projekt som drivs parallellt på olika håll i landet när de egentligen hade kunnat få större slagkraft om de samverkade. Dels för en mer rättvis och lättförståelig tillgång till innovationsstödsresurser men också som ett mer effektivt sätt att använda projektmedel för att undvika att man uppfinner hjulet på nytt i olika delar av landet.

Slutsatser

- Att analysera stödsystemet är väldigt komplext och det är inte alltid så lätt att jämföra regioners satsningar. Dels för att förutsättningarna ser olika ut t ex pga fördelningsnyckeln för statliga medel baseras på faktorer så som befolkningsmängd vilket gör jämförelsen mer komplex. Och dels för att det skiljer sig åt hur regionerna väljer att följa upp och redovisa sina siffror. Till exempel har vi fått ta del av särredovisade siffror gällande stöd till livsmedel i Västra Götalandsregionen men inte i övriga regioner, vilken tyvärr resulterar i att siffrorna står ensamma i sin jämförelse.
- I livsmedelsvärdekedjan finns det företagsutvecklingsstöd och stöd för innovation i alla delar av kedjan, men omfattningen varierar stort både beroende på vilken region och vilken del av kedjan företaget verkar i.
- Det är svårt att innovera tillsammans i en värdekedja när företagen i primärproduktionen till viss del är uteslutna från vissa stöd enligt dagens regelverk.
- Innovationsstödet för primärproduktionen finns huvudsakligen i Landsbygdsprogrammet, här finns möjlighet att söka stöd till innovationer inom EIP-Agri. EIP-Agri är dock ett mycket administrativt tungt stöd för innovationer i primärproduktions-företag.
- Många innovationsstödjande organisationer och finansiella stöd är geografiskt begränsade och/eller drivs i projektform. För ett effektivare och mer lättnavigerat stödsystem bör man satsa på mer långsiktigt finansierade aktiviteter och stöd. De långsiktiga satsningarna behöver kompletteras med löpande projektaktiviteter.
- För den enskilda företagaren kan det vara svårt att söka de finansiella stöden, då de är svåra att hitta och ansökningsförfarandet ofta är ganska komplicerat. Dessutom är stöden inte sällan administrativt tungrodda.
- Företagen är ovana att se värdet i kunskap och affärsutveckling. Lättare att sätta värde på fysisk hårdvara än kunskap och marknadssatsningar.
- Kunskapskällorna för innovation i livsmedelsvärdekedjan finns ofta på universitet och institut. Denna kunskap nås lättast av företagen i den region där universitetet och instituten finns.
- Stötta och främja byggandet av nationella nätverk som möjliggör att företag i en del av landet kan ta del av forsknings- och affärsutvecklingskompetens i andra delar av landet.
- Regionala satsningar och klusterorganisationer måste kunna kopplas ihop på en nationell nivå för ökad samordning.

Referenser

FIRS, 2020. *Skånes innovationsstrategi för hållbar tillväxt.*

Skåne, 2021. www.skane.se

Tillväxtverket, 2021. www.tillvaxtverket.se

Västra Götalandsregionen, 2021 <https://www.vgregion.se/>

Västra Götalandsregionen 2020, *Uppföljning 2020 av Västra Götalandsregionens program för livsmedel och gröna näringar 2017–2020*

Västerbotten, www.regionvasterbotten.se

Region Västerbotten 2021. *Sammanställning företagsstöd 2020*

Norrbotten, www.norrbotten.se

Intervjupersoner

Berit Mattsson: Regionutvecklare – Livsmedel och gröna näringar, Västra Götalandsregionen

Katarina Molin: Enhetschef vid Region Västerbotten

Maria Gröndahl: Enhetschef och Projektledare för Industriell Dynamik, RISE

Jenny Bergsten: Näringslivsutvecklare vid Region Skåne

Hannes van Lunteren: Business Designer och Head of KrinovaFOOD

Johan Olsén: Affärschef Almi Skåne

Emelie Olsson: Innovationsledare Food, Innovation Skåne

Bilaga 1. Innovationsstöd samtliga regioner

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kkr)?	Tidsramar?
Almi verifieringsmedel	www.almi.se	Privatpersoner, företag ≤250 anställda	Teknisk utvärdering/verifiering m.m.	50/gg, max 100 tot.	Pågående
Leader	www.leaderskane.se	Bl.a. företag	Bl.a. innovation och företagande	22–200	Pågående
EIP Agri	jordbruksverket.se	Bl.a. företag	Innovation för jordbruks-, trädgårds-, rennärningen	440 000 (hela Sverige)	Nya medel förväntas 2021
Stöd till unga jordbrukare	jordbruksverket.se	Jordbruksföretagare <40 år		Ej bestämt	22/12 2020 fattade regeringen beslut om landsbygdsprogrammet innehåll och budget för åren 2021–2022.
Startstöd ung jordbrukare	jordbruksverket.se	<40 år och vill starta jordbruks-, trädgårds-, rennäringsföretag	Åkerareal mellan 4–90 hektar	Ej bestämt	
Stöd för investeringar inom jordbruk, trädgård och rennärning	jordbruksverket.se	Jordbruks-, trädgårds- eller rennäringsföretagare	T.ex. bygga djurstall	Ej bestämt	
Förädlingsstöd för kortare livsmedelskedja och lokala marknader	www.lansstyrelsen.se	Företag som högst omsätter 10 milj. euro/ år, har <50 anställda. ett jordbruks- eller trädgårdsföretag	T.ex. bygga en ny anläggning för förädling eller köpa in specialutrustning	Ej bestämt	Totalt ca 10,5 miljarder kr
Förädlingsstöd för att skapa nya jobb	www.lansstyrelsen.se		T.ex. bygga en ny anläggning för förädling eller köpa in specialutrustning	Ej bestämt	
Investeringsstöd till biogasproduktion	www.lansstyrelsen.se		Bygga en anläggning för produktion och användning av gödselbaserad biogas, uppgraderingsanläggning eller bygga en anläggning för rötresthantering	Ej bestämt	
Interreg programmen	www.tillvaxtverket.se	Bl.a. privata företag	T.ex. innovation, kunskapsstyrd ekonomi, gröna teknologier	-	2014–2020

Bilaga 2. Innovationsstöd Skåne

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kkr)?	Tidsramar?
Affärsutvecklingscheckar	www.utveckling.skane.se	Skånsk småföretagare	Internationalisering och digitalisering	≤250	Pausad
Region Skånes miljövårdsfond	www.utveckling.skane.se		Natur- och kulturmiljön i Skåne och ekologiskt hållbar utveckling	500	Inga utlysta medel 2020
Utvecklingsmedel för biogas	www.utveckling.skane.se		Innovationer och teknikutveckling biogas	-	-
Water challenge	venturecup.se/water-challenge	Startups, innovatörer	Bristen på färskvatten, direkt el indirekt gynnar livsmedelsproduktionen	300 (3 vinnare delar)	nov 2020–mars 2021

Bilaga 3.

Innovationsstöd Västra Götalandsregionen

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kr)?	Tidsramar?
Affärsutvecklingscheckar	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/digitalisering/	Företagare i VGR, företaget ska ha 2–49 anställda.	Internationalisering och digitalisering	≤250	Pausad
Konsultcheck	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/konsultcheck/	SME i VGR	Ökad försäljning, marknadsplan, Marknadsutvidgning, exportförsäljning, Produktutveckling (varor och tjänster) eller organisationsanpassning för tillväxt	≤150	Utlysning årsvis
FoU-kort (bas och avancerad)	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/fou-kort/	SME i VGR	Stärka företagets förmåga att utveckla varor, tjänster och processer med hjälp av forsknings- och utvecklingsinsatser. Satsningsområden: - Miljö, energi och klimat - Fordon, transportsystem och logistik - IT/Visualisering - Kultur/upplevelsenäring - Livsmedel - Hälsa/Biomedicin - Textil/mode/design - Kemi - Stadsutveckling - Produktion - Maritimt - Besöksnäringen	Bas 50 Avancerat 700	Utlysning årsvis

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kkr)?	Tidsramar?
Särskilt investeringsstöd till små och medelstora företag	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/investeringsstod/	SME i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål i VGR		10–1 800	
Regionalt investeringsstöd	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/investeringsstod/	Alla storlekar på företag i kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål i VGR.		Ingen beloppsgräns, finansierar 10%.	
Servicestödet för en god försörjning av dagligvaror på landsbygden	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/service-pa-landsbygden/				
EU-kortet för att nå EU:s forskningsfonder, ex Horizon 2020	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/eu-kortet/	SME i VGR, Non-profit i VGR.	Syftet med denna utlysning är att underlätta deltagandet för västsvenska aktörer att delta i EU:s forsknings- och innovationsprogram, Horisont 2020	Upp till 150	

Bilaga 4.

Innovationsstöd Norr- och Västerbotten

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kr)?	Tidsramar?
Tillväxtcheckar (Västerbotten)	https://www.regj-onvasterbotten.se/finansiering/regionala-foretagsstod/snabbguide/tillvaxtcheck	Företag i Västerbotten med max 9 anställda	Kvinnor som äger och driver företag samt företagare, kvinnor och män, födda utanför Norden som bott i Sverige i 10 år eller kortare	≤150	Löpande utlysning
Mikrostöd (Västerbotten)	https://www.regj-onvasterbotten.se/finansiering/regionala-foretagsstod/snabbguide/mikrostod-ar-din-hjalp-i-uppstarten	Nystartade företag yngre än 2 år	Företagare som arbetar minst halvtid i företaget	30	Löpande utlysning
Innovationscheck (Västerbotten)	https://www.regj-onvasterbotten.se/finansiering/regionala-foretagsstod/snabbguide/innovationscheck-hjaller-nytankaren	Företag med innovativa idéer	Första steget i en innovationsprocess. Både produktinnovation och tjänsteinnovation	50	Löpande utlysning
Stöd till livsmedelsförädling (Norrbotten)	https://www.norbotten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Regional-utveckling-och-framtid/Foretagsstod-och-projektstod/Regionala-foretagsstod/Livsmedelsforadling/	SMF som har startat eller planerar start	Till förstudier och investeringar i livsmedelsförädling	Max 100 till förstudie	Löpande utlysning
Stöd till konsulttjänster	projektstod/Regionala-foretagsstod/Konsulttjanster/	Små och medelstora företag som bedriver marknadsmässig verksamhet i Norrbottens län. Verksamheten får inte vara nystartad	Ej jordbruksföretag	150	Löpande utlysning

Stöd	Var finns info?	Vem kan söka?	Vilka områden stöttas?	Pengar som kan sökas (kkkr)?	Tidsramar?
Regionalt investeringsstöd	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/investeringsstod/	Alla storlekar på företag i stödområden A och B i Norrbotten och Västerbotten	Ej jordbruksföretag	Max investering 25 MKr	Löpande utlysning
Servicestödet för en god försörjning av dagligvaror på landsbygden	https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/naringsliv/foretagsfinansiering/service-pa-landsbygden/				
Leader	https://jordbruksverket.se/download/18.3be9f42-016bd87d7cece-14a4/15629150-04604/Karta-%20godkanda-leader-omraden.pdf	Bl.a. företag	Fem leaderområden i Norr- och Västerbotten.		Pågående

SWEDENFOODARENA.SE

SWEDEN FOOD ARENA®

MED FINANSIERING FRÅN

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet